

दक्षता परीक्षण सामग्री निर्माण निर्देशिका

प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीम परिषद् (CTEVT)

राष्ट्रीय सीप परीक्षण समिति (NSTB)

सानोठिमी, भक्तपुर

दक्षता परीक्षण सामग्री निर्माण निर्देशिका

प्रकाशक:	प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीम परिषद् राष्ट्रिय सीप परीक्षण समिति, सानोठिमी, भक्तपुर
लेखन:	नेपाल व्यावसायिक योग्यता प्रणाली परियोजना (NVQS-P)
सम्पादन:	दुर्गा बराल र बिनोद बडाल
ईमेल:	info@nstb.org.np
वेबसाईट:	www.nstb.org.np
फोन:	०१-६६३८१५३, ०१- ६६३५१९५, ९८५११६३९६४
सर्वाधिकार ©	प्रकाशकमा
प्रथम प्रकाशन मिति:	जेष्ठ, २०७९
प्रथम संस्करण	

दुई शब्द

प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीम परिषदले प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा एवं तालीम कार्यक्रमहरूको विकास, विस्तार, समतामूलक पहुँच, गुणस्तरको प्रत्याभूति, पाठ्यक्रम निर्माण तथा परिमार्जन, स्तर निर्धारण, सीप परीक्षण तथा प्रमाणीकरणका साथै सरोकारवाला निकायहरू बीच समन्वय तथा सहकार्य गर्दै आएको छ ।

यसै अनुरूप बिगत चार दशक भन्दा बढी समय देखि परिषद् अन्तर्गतको राष्ट्रिय सीप परीक्षण समितिले ३०० भन्दा बढी सीप प्रमाणीकाहरू तयार गरी विभिन्न पेशागत विषयहरूमा तह १ देखि तह ४ सम्म सीप परीक्षण गर्दै आएको छ । प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा एवं तालीमको क्षेत्रमा थप प्रणालीगत सुधार ल्याउने उद्देश्यले नेपाल सरकार तथा स्वीट्जरल्याण्ड सरकार बिचको दुई पक्षिय सम्झौता अनुरूप नेपाल व्यावसायिक योग्यता प्रणाली परियोजना प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीम परिषद्, राष्ट्रिय सीप परीक्षण समितिले कार्यान्वयन गरिरहेको छ ।

यसैलाई मध्यनजर गरी परिषद्को अगुवाईमा राष्ट्रिय व्यावसायिक योग्यता प्रणाली (NVQS) स्थापना गर्न राष्ट्रिय व्यावसायिक योग्यता प्रारूपलाई (NVQA) नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद् बाट २०७७ साल बैशाख २१ गते पारित भएको छ । यसै स्वीकृत राष्ट्रिय योग्यता प्रारूपको कार्यान्वयनका लागि विभिन्न तयारीका कार्यहरू प्राथमिकताका साथ हुँदै आएका छन र यसै अन्तर्गतको एउटा मुख्य अंश दक्षता परीक्षण (पूर्व सिकाईको मान्यता (RPL) विधि र वर्तमान सिकाईको मान्यता (RCC) गर्नु रहेको छ । यसै सन्दर्भमा परिषद् मातहतका कर्मचारी, विभिन्न निजी क्षेत्रका विशिष्ट महानुभावहरू र प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षाको क्षेत्रमा काम गर्ने विज्ञ समेतलाई व्यावसायिक योग्यता प्रणाली लागू भएका देशहरूमा तालीम, अध्ययन भ्रमणमा पूर्व सिकाईको मान्यता सम्बन्धी सिकाई प्राप्त गरि सोहि देशका विज्ञहरूको सल्लाहमा यो परीक्षण सामग्री निर्माण निर्देशिका तयार पारिएको छ ।

यो निर्देशिकाले सीप परीक्षणको बारेमा जान्न इच्छुक व्यक्तिहरू, सीप परीक्षण सामग्री निर्माण गर्न रुची राख्नेहरू, यस विधिबाट सीप परीक्षण कार्यान्वयन गर्ने निकाय, सम्बन्धित शाखा तथा अन्य सरोकारवालाहरूलाई सीप परीक्षण सामग्री निर्माणका चरणहरूका बारेमा जानकारी प्रदान गर्दछ । साथै यस निर्देशिकाले परीक्षण सामग्री निर्माण कार्यमा एकरूपता ल्याउनका साथै गुणस्तर वृद्धि कायम गर्नमा सहयोग गर्नेछ, साथै यसले अनौपचारिक तथा अरिक्त माध्यमबाट सीप आर्जन गरेका व्यक्तिहरूलाई सीप परीक्षण कार्यमा प्रोत्साहित गर्ने समेत अपेक्षा गरिएको छ ।

अन्तमा, यो निर्देशिका तयार गर्ने कार्यमा संलग्न विज्ञहरू, स्वीस सरकार बिकास सहयोग एसडिसिको सहयोगमा संचालित नेपाल व्यावसायिक योग्यता प्रणाली परियोजना तथा राष्ट्रिय सीप परीक्षण समितिका पदाधिकारी एवं सम्पूर्ण कर्मचारीहरूलाई परिषद्को तर्फबाट हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।

सदस्य सचिव
प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीम परिषद्
सानोठिमी, भक्तपुर

विषय सूचि

क.	परिचय	5
ख.	संक्षिप्त शब्दावली	6
ग.	शाब्दिक परिभाषा.....	7
घ.	उद्देश्य.....	9
ङ.	कार्यक्षेत्र उद्देश्य.....	9
च.	प्रक्रियागत आगत (Process Input)	10
छ.	कार्यप्रक्रिया प्रवाह (Process Flow).....	11
	चरण एक: तयारी.....	12
	चरण दुई: परीक्षण सामग्री निर्माणमा सहजीकरण.....	12
	१. प्रमाण संकलनको योजना (Evidence Plan) तयार गर्ने.....	12
	२. प्रमाण संकलन गर्ने तरिकाहरू:	14
	३. प्रयोगात्मक परीक्षण सामग्रीहरू:	14
	४. सैद्धान्तिक परीक्षणको सामग्री तयार:	17
	5. अप्रत्यक्ष प्रमाणको लागि रूजुसूचि:	23
	चरण तीन: परीक्षण सामग्रीहरूको संशोधन र वैधानिकीकरण:	24
	चरण चार: परीक्षण सामग्रीलाई अन्तिम रूप दिने :	25
ज.	परीक्षण सामग्री निर्माण निर्देशिकाको लक्षित परिणाम	25
झ.	सामान्य प्रक्रियाका अपवाद	26
ञ.	परीक्षण सामग्री निर्माण प्रक्रियाको तालिका.....	26
ट.	प्रक्रिया अनुगमन.....	27
ठ.	अनुगमन फारम	28

क. परिचय

राष्ट्रिय व्यावसायिक योग्यता प्रणाली (NVQS) ले "योग्यताहरूको सम्बन्धमा व्यापक प्रणालीगत दृष्टिकोणको विकास" (OECD, 2007) लाई जनाउँछ । राष्ट्रको लागि आवश्यक पर्ने मानव संसाधन तयार गर्न यसको प्रयोग गरिन्छ । यसले व्यक्तिविशेषको कार्य-क्षमताको मूल्याङ्कन गर्न र उनीहरूको सिकाइ उपलब्धीलाई उपयुक्त तहको छ भनी प्रमाणित गर्न मद्दत गर्छ । सीप परीक्षण तथा प्रमाणीकरणका सेवाहरूलाई सुधार गर्न, छानिएका ट्रेड (व्यवसाय) र पेशाहरूका लागि व्यावसायिक योग्यता प्रारूप (VQFs) विकास गर्नका लागि राष्ट्रिय सीप परीक्षण समिति (NSTB) संग नेपाल व्यावसायिक योग्यता प्रणाली परियोजना (NVQS-P) कार्यरत छ । राष्ट्रिय सीप परीक्षण समिति (NSTB) लाई बिस्तारै प्राविधिक र भौतिक क्षमतायुक्त बनाई सशक्त स्वायत्त राष्ट्रिय व्यावसायिक योग्यता प्राधिकरण (NVQA) को रूपमा रूपान्तरण गर्न यस परियोजनाले काम गरिरहेको छ । परियोजनाले विशेष गरी पिछडिएका समूहहरूबाट आएका औपचारिक र अनौपचारिक रूपमा काम गर्ने कामदारहरूले परिष्कृत र मान्यता प्राप्त व्यावसायिक योग्यता प्रणालीबाट लाभान्वित हुनेछन् भन्ने अपेक्षा गरिएको छ । यसबाट उनीहरूको देश भित्र तथा वैदेशिक रोजगारीका लागि पहुँच तथा उत्पादकत्व बृद्धि भै दिगो रोजगारीतर्फ अग्रसर हुने अवसरहरू थपिनेछ ।

राष्ट्रिय व्यावसायिक योग्यता प्रारूप (NVQF) को निर्माण र यसको कार्यान्वयनलाई अन्तिम रूप दिने काम लामो र निरन्तर चलने भएकोले योग्यता प्रणाली व्यवस्थापन गर्नका लागि समेत मानव संसाधन विकासको टड्कारो आवश्यकता हुन्छ । उद्योग र व्यवसायको आवश्यकतामा आधारित सीप प्रमाणिकाहरू, व्यक्तिको योग्यता मूल्याङ्कन/परीक्षण गर्नको लागि परीक्षण सामग्रीहरू (Assessment Package), गुणस्तरिय मूल्याङ्कन प्रणालीको उचित व्यवस्थापन तथा तालीम प्राप्त र योग्य मूल्याङ्कनकर्ताहरूको उपलब्धता जस्ता धेरै कुराहरू राष्ट्रिय व्यावसायिक योग्यता प्रारूप (NVQF) कार्यान्वयनका लागि महत्त्वपूर्ण हुन्छन् । तसर्थ, यो निर्देशिका व्यवस्थित रूपमा परीक्षण सामग्रीहरूको निर्माण तथा प्रयोगका लागि सहयोगी हुनेछ

दक्षता मूल्याङ्कन र प्रमाणीकरण प्रकृयाहरूको सहज कार्यान्वयन र गुणस्तर सुनिश्चितताको लागि यो निर्देशिका तयार गरिएको छ । विशेष गरी यो निर्देशिका राष्ट्रिय व्यावसायिक योग्यता प्रारूप (NVQF) कार्यान्वयन गर्ने निकायका लागि सहजीकरण तथा अनुगमनका निमित्त सहयोगी कागजातको रूपमा तयार गरिएको छ ।

यस निर्देशिकाले निम्न कार्यहरूमा मद्दत गर्दछ:

- मूल्याङ्कन सम्बन्धि कागजातहरू तयार गर्न;
- अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको अभ्यासमा आधारित गुणस्तर परीक्षण सामग्रीहरूको निर्माण सुनिश्चित गर्न; र
- मूल्याङ्कन सम्बन्धी कागजातहरूको निर्माण, वैधता तथा स्वीकृती र प्रयोग सम्बन्धि राष्ट्रिय सीप परीक्षण समिति (NSTB) मा प्रणाली स्थापना गर्न ।

ख. संक्षिप्त शब्दावली

AC	Assessment Centre
AP	Assessment Package
APD	Assessment Package Development
ASAC	Accredited Skill Assessment Centre
AT	Assessment Tool
CoC	Certificate of Competence
CTEVT	Council for Technical Education and Vocational Training
NCS	National Competency Standard
NOSS	National Occupational Skills Standard
NSTB	National Skills Testing Board
NVQA	National Vocational Qualifications Authority
NVQS	National Vocational Qualifications System
NVQS-P	Nepal Vocational Qualifications System Project
OECD	Organization for Economic Co-operation and Development
RCC	Recognition of Current Competency
RPL	Recognition of Prior Learning
SSC	Sectors Skills Committee
TC	Technical Committee
TE	Technical Experts
TSC	Technical Sub Committee
TVET	Technical and Vocational Education and Training

ग. शाब्दिक परिभाषा

औपचारिक टिभिइटी (Formal TVET):	प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा वा तालीम प्रदायक संस्थाहरूले प्रदान गर्ने व्यवस्थित, संगठित र नियमित कार्यक्रमहरू औपचारिक टिभिइटी अन्तर्गत पर्दछन् । यसको उद्देश्य, विषयवस्तु, र कार्यविधि पाठ्यक्रम द्वारा निर्दिष्ट हुन्छ र निश्चित कानून र मापदण्डहरूका आधारमा नियमन गरिएको हुन्छ ।
अनौपचारिक टिभिइटी (Non-Formal TVET):	सामान्यतया प्रौढ साक्षरता, जीवनोपयोगी सीप (Life Skills), पेशागत सीप (Occupational Skills) र अन्य जीवन पर्यन्त सिकाइ संग सम्बन्धित तालीम कार्यक्रमहरू अनौपचारिक टिभिइटी अन्तर्गत पर्दछन् । तालीम प्रदायक संस्था वा बाहिर सञ्चालन हुन सक्ने यस्ता कार्यक्रमहरू खुकुलो पाठ्यक्रममा आधारित हुन सक्छन् । छोटो अवधिका पेशागत तालीमहरू यस अन्तर्गत पर्दछन् ।
परीक्षण / मूल्याङ्कन (Assessment) :	सीप परीक्षण गर्नका लागि आवेदन दिएको उम्मेदवारले सीप प्रमाणिका / दक्षता मापदण्ड बमोजिमका दक्षता हासिल गरेका छन् कि छैनन् भनेर प्रमाण संकलन गरी निर्णयमा पुग्ने प्रकृत्यालाई परीक्षण वा मूल्याङ्कन भनिन्छ । यस प्रकृत्याले कुनै पनि व्यक्तिले आफ्नो दक्षता जुनसुकै माध्यमबाट हासिल गरेको भएता पनि सरोकार राख्दैन ।
परीक्षण /मूल्याङ्कन योजना (Assessment Plan) :	यस योजनामा मूल्याङ्कनकर्ताहरूलाई मार्गदर्शन गर्नको लागि आवश्यक पर्ने कामको उद्देश्य, सन्दर्भ, दक्षताका मापदण्ड वा मूल्याङ्कनका आधारहरू, कागजात मूल्याङ्कन विधि, भौतिक तथा मानवीय स्रोतहरूका साथै प्रमाण संकलन सम्बन्धि योजना लगायत समग्र व्यवस्थापकीय कार्यहरू समावेश हुन्छन् ।
जीवनपर्यन्त सिकाइ (Lifelong Learning):	शिक्षा, तालीम, काम, वा सामान्य जीवन अनुभव मार्फत् जीवनभर ज्ञान वा सीपहरू प्राप्त गर्ने प्रकृत्यालाई जीवनपर्यन्त सिकाइ भनिन्छ ।
प्रत्यायन (Accreditation):	राष्ट्रिय सीप परीक्षण समिति को तर्फबाट सीपको मूल्याङ्कन र प्रमाणीकरण गर्ने कार्यको लागि कुनै पनि व्यक्ति, वा संघ/संस्थालाई निश्चित भूमिका वा जिम्मेवारीहरू पूरा गर्नका लागि सक्षम छ भनेर मान्यता प्रदान गर्ने वा अख्तियारी दिने कार्य हो ।
प्रमुख मूल्याङ्कनकर्ता (Master Assessor) :	कुनै निश्चित पेशागत क्षेत्रमा विज्ञता भएको व्यक्तिले राष्ट्रिय सीप परीक्षण समितिले प्रदान गरेको प्रशिक्षण कार्यक्रममा सहभागी भएपश्चात समितिद्वारा जारी गरिएको प्रमाणपत्र प्राप्त व्यक्तिलाई प्रमुख मूल्याङ्कनकर्ता भनिन्छ । जसले मूल्याङ्कनकर्ता तालीममा प्रशिक्षक वा सीप परीक्षणमा विज्ञ को रूपमा काम गर्दछन् ।
प्रमाणिकृत मूल्याङ्कनकर्ता (Accredited / Licenced assessors):	राष्ट्रिय सीप प्रमाणिका वा दक्षता मापदण्डले तोकेको सीप तथा दक्षताहरू छन् कि छैनन् भनि परीक्षण गर्ने उम्मेदवारको मूल्याङ्कन गर्न खटाईएको अधिकार प्राप्त व्यक्तिलाई प्रमाणिकृत वा अनुमति प्राप्त मूल्याङ्कनकर्ता भनिन्छ ।

परीक्षण केन्द्र (Assessment Centre):	राष्ट्रिय सीप परीक्षण समितिद्वारा सीप परीक्षणका लागि आवेदन दिएका उम्मेदवारहरूको सीप परीक्षणको प्रबन्ध गर्न तोकिएको संस्था वा निकाय लाई सीप परीक्षण केन्द्र भनिन्छ ।
मूल्याङ्कन सम्बन्धी कागजातहरू (Assessment Tools - AT):	सीप परीक्षणको उम्मेदवारसँग राष्ट्रिय पेशागत सीप प्रमाणिका वा दक्षता मापदण्ड बमोजिमको आवश्यक सीप वा दक्षता छ कि छैन भनेर प्रमाण सङ्कलन गरी प्रमाणीकरण गर्न मूल्याङ्कनकर्ता द्वारा प्रयोग गरिने सामग्रीहरू नै मूल्याङ्कन सम्बन्धी कागजातहरू हुन् ।
प्रमाणीकरण (Certification):	प्रमाणीकरण भन्नाले सीप प्रमाणिका वा दक्षता मापदण्ड बमोजिम कुनै व्यक्तिसँग आवश्यक ज्ञान, सीप र कार्य सम्बन्धी व्यवहार छ भनेर प्रमाणित गर्ने औपचारिक कार्यलाई बुझाउँछ ।
दक्षता (Competence):	दक्षता भन्नाले व्यक्तिविशेष सँग भएको ज्ञान, सीप र कार्यसम्बन्धी व्यवहार सहितको पेशागत क्षमता बुझिन्छ जसले तोकिएको स्तरको कार्यसम्पादन गर्न सक्षम छन् भन्ने समेत जनाउँछ ।
दक्षताको प्रमाणपत्र (Certificate of Competence - CoC):	दक्षताको कुनै एकाइ वा एकाइहरूको समूह अनुसार मूल्याङ्कन गरी कुनै पनि व्यक्ति सो एकाइ वा एकाइहरूको समूह बमोजिम कार्यसम्पादन गर्न सक्षम छन् भनी सीप परीक्षण समितिद्वारा प्रमाणित गरिएको कागजात जसले उल्लेखित योग्यताका लागि आवश्यक पर्ने सबै सीप तथा ज्ञान समावेश गरेको नहुन सक्छ ।
दक्षताको मापदण्ड (Competency Standard):	तोकिएको आधार जसले कसरी सीप प्रमाणिकामा उल्लेखित कुनैपनि एकाइलाई दिइएको अवस्थामा आवश्यक आधारभूत ज्ञान र सीपहरू प्रयोग गर्दै दक्षताको मापदण्डलाई कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ भन्ने परिभाषित गर्दछ।
वर्तमान दक्षताको मान्यता (Recognition of Current Competence - RCC):	कुनै व्यक्तिले पहिले नै कुनै दक्षताको एकाइ वा समूह सफलतापूर्वक उतिर्ण गरेको छ र त्यस दक्षता वर्तमान अवस्था मा पनि कायम छ भनी सुनिश्चित गर्न पुनः मूल्याङ्कन र प्रमाणीकरण गर्ने कार्यलाई नै वर्तमान दक्षताको मान्यता भन्ने बुझिन्छ ।
पूर्व सिकाइको मान्यता (Recognition of Prior Learning - RPL) :	औपचारिक, अनौपचारिक, अरिक्तिक अनुभव जस्ता जुनसुकै माध्यमबाट आर्जन गरेको सीप, ज्ञान तथा दक्षतालाई राष्ट्रिय दक्षता मापदण्डको आधारमा मूल्याङ्कन गरी प्रमाणित गर्ने विधिलाई पूर्व सिकाइको मान्यता भनेर बुझिन्छ ।
योग्यता (Qualification) :	दिइएको मानक तथा मापदण्ड अनुसार कुनै पनि व्यक्तिले हासिल गरेका सिकाइ उपलब्धिलाई योग्यता भनिन्छ । व्यक्तिले हासिल गरेको योग्यता मापदण्ड अनुसार छ भनी निर्धारण गर्ने, परीक्षण, मूल्याङ्कन वा प्रमाणीकरण गर्ने प्रक्रयाको औपचारिक परिणाम नै योग्यता हो ।
योग्यताको तह (Qualification Levels) :	योग्यताको तह भन्नाले सामान्यतया योग्यता प्रणालीमा उल्लेख भएका कुनै पनि योग्यता प्राप्त गर्न त्यस तह अनुसारको आवश्यक पूर्व निर्धारित सिकाइ उपलब्धि हासिल गरे पश्चात पाईने मान्यता हो ।

प्राविधिक उपसमिति (Technical sub-Committee)	यो राष्ट्रिय सीप परीक्षण समितिद्वारा गठित प्राविधिक विज्ञहरूको पेशागत समूह हो जसले सीप प्रमाणिका/दक्षताका मापदण्डको विकास तथा मूल्याङ्कन सम्बन्धी कागजातहरूको निर्माण गर्दछ। यसले राष्ट्रिय सीप परीक्षण समिति को स्पष्ट नीति निर्देशनहरू भित्र रही काम गर्दछ।
क्षेत्रगत सीप समिति (Sector Skill Committee - SSC)	यो राष्ट्रिय सीप परीक्षण समितिद्वारा गठित एक विषयगत समिति हो। यस समितिमा नीजिक्षेत्रका उद्योगी, व्यवसायी, रोजगारदाता तथा विषय विज्ञहरू समावेश हुन्छन्। यस समितिले प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालीम एवं सीप तथा दक्षता परीक्षणका लागि सम्बन्धित पेशागत क्षेत्रको समग्र कार्यको नेतृत्व तथा मार्गनिर्देश गर्दछ।
दक्षतामा आधारित मूल्याङ्कन (Competency based Evaluation)	कुनै पनि व्यक्तिको प्रतिपर्धात्मक क्षमता निर्धारण गर्न प्रमाण संकलन गरी कार्यसम्पादनको स्तर परीक्षण गर्ने विधिलाई दक्षतामा आधारित मूल्याङ्कन भनेर बुझाउँदछ।
दक्षताका अवयव (Competency Elements)	दक्षता मापदण्डमा उल्लेख भएको कुनै पनि पेशागत तहका इकाईहरूमा प्रमाणित हुन प्रदर्शन गर्नुपर्ने मुख्य मुख्य कामहरूको भागलाई दक्षताका अवयवले जनाउँदछ।

घ. उद्देश्य

यस निर्देशिकाको उद्देश्य विषय विज्ञहरू, प्राविधिक विशेषज्ञहरू र परीक्षण सामग्री निर्माण सहजकर्ताहरूलाई गुणस्तरीय परीक्षण सामग्रीहरू निर्माण गर्न सघाउ पुर्याउनु हो। यस निर्देशिकाले परीक्षण सामग्री निर्माण कार्यका महत्वपूर्ण पक्षहरूलाई प्रकाश पार्नुको साथै अनुगमन जाँच-सूचि (Checklist) को कार्य गर्दछ जसले मूल्याङ्कन सम्बन्धी कागजातहरूको गुणस्तर नियन्त्रण गर्नुका साथै यस सम्बन्धी प्रणाली स्थापनामा समेत सहयोग गर्दछ। यसले सीप परीक्षणसँग सम्बन्धित सरोकारवालालाई परीक्षण सामग्रीहरू निर्माणका प्रकृयाहरूका सम्बन्धमा जानकारी प्राप्त गर्न समेत मद्दत गर्दछ।

ङ. कार्यक्षेत्र उद्देश्य

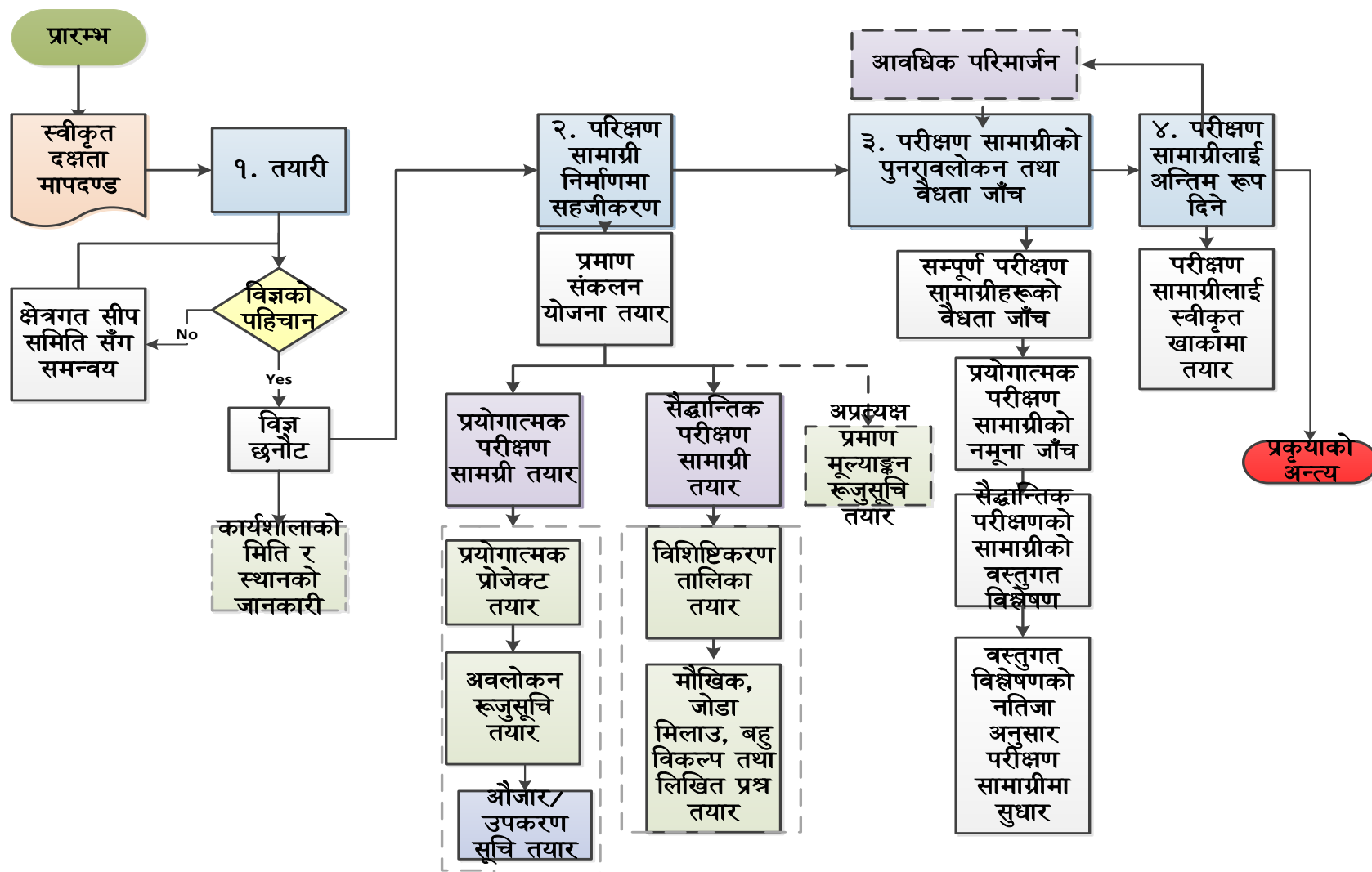
मूल्याङ्कन प्रयोजनका लागि गुणस्तरीय परीक्षण सामग्री तयार गर्न विशेषज्ञहरू तथा अन्य प्रयोगकर्ताहरूलाई मार्गदर्शन प्रदान गर्नु यो निर्देशिकाको प्रमुख कार्यक्षेत्र हो। यसले:

- मूल्याङ्कन सम्बन्धी कागजात निर्माणका लागि आवश्यक पर्ने महत्वपूर्ण कागजातहरू, फारमहरू, तथा बिभिन्न ढाँचाहरू (Formats) को तयारी र प्रयोगमा निर्देश गर्दछ।
- मूल्याङ्कन गर्नका लागि आवश्यक पर्ने कागजात (Assessment Tools) तयार गर्दा ध्यान पुर्याउनु पर्ने महत्वपूर्ण कुराहरूको बारेमा जानकारी प्रदान गर्दछ।
- परीक्षण सामग्री निर्माणमा गुणस्तर कायम गर्नका लागि मार्गदर्शक पुस्तिकाको रूपमा कार्य गर्दछ।

च. प्रकृयागत आगत (Process Input)

- राष्ट्रिय सीप परीक्षण समिति (NSTB) ले क्षेत्रगत सीप समितिहरू (SSCs) द्वारा परिचालन गरेका प्राविधिक विशेषज्ञहरूसँग परामर्श गरी परीक्षण सामग्री (Assessment Packages) निर्माण गर्दछ, जुन राष्ट्रिय दक्षता मापदण्ड (NCSs) ले निर्दिष्ट गरे बमोजिमको कार्यसम्पादन मापदण्ड (Performance Criteria) तथा प्रमाण संकलन योजना (Evidence Guide) मा आधारित हुन्छ ।
- मूल्याङ्कन सामग्रीहरू राष्ट्रिय व्यावसायिक योग्यता प्रारूप (NVQF) मा उल्लेख भएका तहहरू तथा त्यसको व्याख्यात्मक दस्तावेज (Level Descriptors) अनुसार तयार पारिन्छ जस्तै गर्दा उद्योगको उद्योगको आवश्यकता अनुसारको आधारभूत, सामान्य र मुख्य दक्षताहरू मूल्याङ्कन गर्न सकिने हुन्छ ।
- यस निर्देशिकाले परीक्षण सामग्री निर्माणका लागि राष्ट्रिय सीप परीक्षण समिति (NSTB) को परीक्षण सामग्री निर्माण एकाइ (Test Item Development Unit) लाई सघाउ पुर्याउँदछ । यसरी तयार गरिएका परीक्षण सामग्रीहरूलाई प्रदेशहरूमा प्राविधिक विज्ञहरूको सहभागितामा समीक्षा तथा नमुना परीक्षण / अनुमोदन गरिन्छ ।
- परीक्षण सामग्रीहरू निर्माण गर्दा राष्ट्रिय दक्षता मापदण्ड (NCS) हरू जुन भाषामा छ त्यही भाषामा निर्माण गरिन्छ ।
- मूल्याङ्कन गर्नका लागि आवश्यक पर्ने परीक्षण सामग्रीहरू (Assessment Tools) निर्माण दक्षताका एकाइहरूमा वा एक भन्दा बढी एकाइहरूको सम्मिश्रण बनाएर (Clustering the Competencies) तयार गर्नुपर्छ । यसले कुनै एक एकाइ वा सो भन्दा बढी एकाइहरूको समूहगत दक्षता (Single or Group of Units of Competence) को मूल्याङ्कन गर्न चाहने उम्मेदवार को लागि आवश्यक प्रणाली लागू गर्न सहयोग गर्दछ ।

छ. कार्यप्रक्रिया प्रवाह (Process Flow)

चित्र १- परीक्षण सामग्री निर्माण को प्रक्रियागत प्रवाह

तोकिएको जुनसुकै पेशा र तहका लागि परीक्षण सामग्री निर्माण प्रकृया योजनाको चरणबाट नै सुरु हुन्छ । परीक्षण सामग्री बनाउने पेशा र तहको चयन उपलब्ध भएका राष्ट्रिय दक्षता मापदण्ड (NCS) अनुसार गरिन्छ ।

चरण एक: तयारी

राष्ट्रिय दक्षता मापदण्ड वा राष्ट्रिय पेशागत सीप प्रमाणिका स्वीकृत भएपछि राष्ट्रिय सीप परीक्षण समितिमा रहेको सीप परीक्षण सामग्री निर्माण एकाइले परीक्षण सामग्री निर्माणको काम गर्न शुरु गर्ने । एकाइले प्राविधिक विज्ञहरू पहिचान र छनोट गर्न सम्बन्धित क्षेत्रको क्षेत्रगत सीप समितिसँग समन्वय गर्ने । सम्बन्धित क्षेत्रगत सीप समितिसँग समन्वय गरी उद्योग, व्यावसाय, रोजगारदाता तथा प्राज्ञिक क्षेत्रबाट सम्भावित ५-१२ जना प्राविधिक विज्ञहरूको समूह पहिचान गर्ने । यसबाहेक रोस्टर (विज्ञको सूचि) मा रहेका विज्ञहरूको समूहलाई पनि क्षेत्रगत सीप समिति मार्फत सम्पर्क गर्ने । प्राविधिक विज्ञहरूको उपलब्धताको सुनिश्चितता र तिनीहरूको आवश्यक पेशागत योग्यता र अनुभवको आधारमा परीक्षण सामग्री निर्माण एकाइले प्राविधिक विज्ञहरूको छनोट गर्ने । उनीहरूलाई परीक्षण सामग्री निर्माण सम्बन्धी कार्यक्रमको मिति, समय र स्थान बारे जानकारी गराउने । त्यसपछि राष्ट्रिय दक्षता मापदण्ड वा राष्ट्रिय पेशागत सीप प्रमाणिकाले निर्दिष्ट गरेको दक्षताहरूको आधारमा कार्यशाला गोष्ठीको सञ्चालन गर्ने । साधारणतया कार्यशालाको अवधि पाँच दिनको राख्ने ।

चरण दुई: परीक्षण सामग्री निर्माणमा सहजीकरण

राष्ट्रिय दक्षता मापदण्डले दक्षता प्रमाणित गर्नको लागि मूल्याङ्कन गर्दा उम्मेदवारले सम्पादन गर्नुपर्ने सीप, ज्ञान र पेशागत व्यवहारको स्तरको बारेमा जानकारी प्रदान गर्ने । परीक्षण सामग्रीहरू विकास गर्ने आधार नै राष्ट्रिय दक्षता मापदण्ड हो । प्राविधिक विज्ञहरूलाई राष्ट्रिय दक्षता मापदण्ड र यसका मुख्य भागहरू जस्तै एकाई, तहहरूको व्याख्यात्मक जानकारी (Level Descriptor), दक्षताका अवयवहरू (Elements of Competency), कार्यसम्पादन मापदण्ड (Performance Criteria), प्रमाण संकलन निर्देशिका (Evidence Guide) सम्बन्धी विषयमा परीक्षण सामग्री निर्माण सहजकर्ताले अभिमुखीकरण गर्ने ।

अभिमुखीकरण कार्यक्रममा प्राविधिक विज्ञहरूलाई मूल्याङ्कन पद्धति र यसमा ज्ञान र सीपको तहगत बर्गीकरण सम्बन्धी ब्लूमसको वर्गीकरण (Bloom's Taxonomy) साथै दक्षता मूल्याङ्कनमा प्रमाणहरूको पुनरावलोकन सम्बन्धी जानकारी गराउने ।

त्यसपछि उनीहरूलाई परीक्षण सामग्री र त्यसका अवयवहरू जस्तै प्रमाण संकलनको योजना तयार गर्न सहजीकरण गर्ने । प्रमाण संकलन योजनाकै आधारमा उनीहरूलाई प्रयोगात्मक तथा सैद्धान्तिक मूल्याङ्कनका लागि आवश्यक मूल्याङ्कन सम्बन्धी कागजातहरू र अप्रत्यक्ष प्रमाणका लागि चेकलिष्ट निर्माण गर्न सहजीकरण गर्ने ।

परीक्षण सामग्रीहरूको निर्माणलाई सहजीकरण गर्ने चरणहरू निम्नानुसार छन् :

१. प्रमाण संकलनको योजना (Evidence Plan) तयार गर्ने

राष्ट्रिय दक्षता मापदण्ड र यसका मुख्य अवयवहरूले परीक्षण सामग्री तयार गर्नको लागि महत्वपूर्ण आधार प्रदान गर्दछ । राष्ट्रिय दक्षता मापदण्डले गुणस्तरीय परीक्षण सामग्री तयार गर्न के के कुराहरू समावेश गर्नुपर्दछ भन्ने बारेमा निर्देशित गर्दछ । त्यसपछि विज्ञहरूले प्रमाण संकलनको योजना तयार गर्न राष्ट्रिय दक्षता मापदण्डले निर्देशित गरे अनुरूप प्रमाणहरूको संकलन सुनिश्चितताका लागि आवश्यक जानकारीका स्रोतहरू पहिचान गर्ने, जसमा निम्नलिखित जानकारीहरू पर्दछन् ।

- दक्षता अन्तर्गतका एकाई(हरू) र त्यसका अवयवहरू, कार्यसम्पादन मापदण्ड, आवश्यक सीप तथा ज्ञान, सीप प्रदर्शनका लागि प्रयोग हुने सामग्रीहरूको दायरा (Range of Variables), प्रमाण संकलन तथा मूल्याङ्कन सम्बन्धी निर्देशनहरू ।

- दक्षताका विविध आयामहरू – जस्तै, कार्यगत सीप, कार्य व्यवस्थापन सीप, आकस्मिकता व्यवस्थापन, कार्यस्थल वातावरण सम्बन्धी सीप ।

प्रमाण संकलनको योजना तय गर्दा विज्ञहरूले सम्बन्धित राष्ट्रिय दक्षता मापदण्ड (NCS) बाट दक्षताको प्रत्येक अवयवको लागि कार्यसम्पादनका सूचकहरू (Performance Indicators) मा ध्यान दिनेो ती अवयवहरूलाई प्रमाण सम्बन्धी योजना अनुसार तोकिएको ढाँचामा सूचिबद्ध गर्ने । कार्यसम्पादनका क्रियाकलापहरू सूचिबद्ध गर्दा प्रमाण सङ्कलन गर्ने माध्यमहरूलाई ख्याल राख्ने । प्रमाण सङ्कलनका माध्यमहरूको छनोट गर्दा पर्याप्त ध्यान दिने किनकि गलत माध्यमको छनोटले परीक्षण सामग्री तयार गर्दा जटिलता उत्पन्न हुन सक्छ र सङ्कलन गरिएका प्रमाणहरूको वैधता, पर्याप्तता, समसामयिकता, प्रामाणिकता र औचित्यताको पुष्टी नहुन सक्छ ।

प्रमाण संकलन योजनामा कम्तिमा पनि निम्न विवरणहरू समावेश हुन्छन् :

योग्यता शीर्षक: यस भागमा जसको लागि परीक्षण सामग्री निर्माण भइरहेको छ, त्यो योग्यताको शीर्षक समावेश गर्ने, उदाहरणका लागि: कुकरी तह २ ।

समावेश गरिने योग्यताको एकाइ(हरू): यो खण्डमा कुन एकाइहरू परीक्षण सामग्रीले समेटेको छ भनेर संकेत गर्ने । कुनै पनि पेशाको प्रत्येक तहको लागि एक भन्दा बढी एकाइ हुन सक्छ । यी एकाइहरू राष्ट्रिय दक्षता मापदण्डमा पहिले नै उल्लेख गरिएको हुन्छ । त्यसैले विज्ञहरूले परीक्षण सामग्रीद्वारा समेटिएका एकाइहरू संकेत गर्ने ।

उम्मेदवारसँग हुनुपर्ने दक्षताहरू: यो खण्डले दक्षताको प्रत्येक अवयवको लागि आवश्यक पर्ने मुख्य कार्यसम्पादन सूचकहरू, सीप, ज्ञान, र योग्यताका आयामहरूको सूचि प्रदान गर्दछ । दक्षताहरू सूचिबद्ध गर्दा विज्ञहरूले सम्बन्धित पेशामा सम्पादन गर्नेपर्ने दक्षता (Critical Competency) मा संकेत चिन्ह (*) लगाउने । उम्मेदवारले सम्पादन गर्नुपर्ने कार्यलाई कर्तृवाच्य (Active Voice) मा स्पष्ट शब्दमा लेख्ने । उदाहरणका लागि: "प्रमाणहरूले उम्मेदवारले प्रमाणित गर्नु पर्ने कार्यहरू जस्तै: ..... "प्रयोग गर्दछ, ... चयन गर्दछ, ... तयारी गर्दछ, ... प्रदर्शन गर्दछ, ... कार्य गर्दछ" आदि वाक्यहरू लेख्ने ।

तल दिइएको नमूनालाई ख्याल गर्ने:

Qualification:	Auto Mechanic Level 2			
Unit(s) of competency covered:	Service Automotive Battery			
Ways in which evidence will be collected: (tick the column)				
The evidence must show that the candidate.....	Demonstration & oral questioning	Portfolio	Interview	
• Reads and selects automotive tools and testing equipment appropriate to job requirements	X			
• Tests automotive battery	X	X	X	
• Records, analyses and reports test results/findings to supervisor	X			
• Removes automotive battery without causing damage to vehicle and workplace	X			
• Handles automotive battery with safety precautions	X			
• Charges battery using an appropriate charger	X			
• Checks electrolyte level of battery	X			
• Cleans battery and its terminals	X			X
• Repairs/replaces multiple connectors	X			
• Connects/ disconnects leads in correct sequence observing proper polarity	X			
• Jump-starts vehicle without causing damage to vehicle and workplace	X			
• Observes occupational health and safety practices	X			
• Knows industry codes of practice	X			
• Knows battery servicing and charging procedures	X			
• Knows specifications and types of testing equipment and tools	X			
• Records, analyses and reports test results/findings to supervisor	X			
• Practices safe handling of battery electrolyte and acids	X			

उदाहरण १: प्रमाण संकलनको योजना

२. प्रमाण संकलन गर्ने तरिकाहरू:

यस खण्डमा प्रमाणहरूको सूचि समावेश गर्ने। विज्ञहरूले प्रमाण संकलन गर्ने योजनामा उल्लेख गरिएका प्रत्येक दक्षताको पहिचान गर्ने वा पत्ता लगाउने र दक्षता प्रमाणित गर्न सङ्कलन गर्नुपर्ने प्रमाणहरूको सही तरिकाहरूको छनौट गर्ने। प्रमाण सङ्कलनका लागि निम्न तरिकाहरू मध्ये उपयुक्त तरिकाको छनौट गर्ने :

- मौखिक प्रश्न गरेर (Oral Questioning)
- प्रदर्शन/कामै गर्न लगाएर (Demonstration)
- लिखित परीक्षा लिएर (Written Test)
- तेस्रो पक्ष (रोजगारदाता) सँग सोधपुछ गरेर (Third Party)
- उम्मेदवारले पेश गरेका कागजातहरू (Portfolio) हेरेर

३. प्रयोगात्मक परीक्षण सामग्रीहरू:

प्राविधिक विज्ञहरूले मूल्याङ्कनकर्ता र उम्मेदवारहरूको लागि आवश्यक निर्देशनहरू सहित प्रयोगात्मक परीक्षणको लागि वास्तविक काम गरेर देखाउने वा अनुकरणिय अभ्यास (Simulation) को परियोजना तयार गर्ने। यसका लागि विज्ञहरूले निम्न कुराहरू समावेश गरी प्रकृया मूल्याङ्कन सूचक (Process Assessment Sheet) र उत्पादन मूल्याङ्कन सूचक (Product Rating Sheet) तयार गर्ने।

- दक्षताको प्रत्येक अवयवको लागि कार्य सम्पादन मापदण्ड
- राष्ट्रिय दक्षता मापदण्डमा उल्लेख गरिएका महत्वपूर्ण पक्षहरू
- आवश्यक पर्ने सीप, ज्ञान, र अन्य आवश्यक कुराहरू

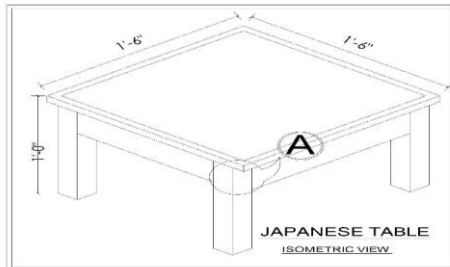
i. प्रयोगात्मक परीक्षणका लागि परियोजना तयार गर्ने

प्रयोगात्मक परीक्षणको परियोजना एक प्रकारको परीक्षण सामग्री हो जसले धेरै दक्षताहरू समेट्छ साथै उम्मेदवारलाई परीक्षण केन्द्रमा मात्र सिमित नभई वास्तविक कार्यस्थलमा पनि आफ्नो सीप, ज्ञान र उचित मनोवृत्ति प्रदर्शन गर्न सक्षम छन् भन्ने देखाउँछ। आवेदकले एकलै वा समूहमा कसरी प्रयोगात्मक कार्य सम्पादन गर्नुपर्दछ भनेर यसले मार्गदर्शन गर्दछ। व्यक्तिको निम्नानुसारका सीपको स्तर र क्षमता जाँच गर्न प्रयोगात्मक परियोजना प्रयोग गर्ने:

- सुरक्षित कार्य अभ्यासहरूको प्रयोग
- जोखिम मूल्याङ्कन
- प्राविधिक क्षमताहरू
- समूहमा काम गर्ने सीप
- सुन्ने तथा निर्देशनको पालन गर्ने सीप।

प्रयोगात्मक परियोजनाले आवेदकहरूले कामको दौरान कस्तो मनोवृत्ति देखाउँछन् (उदाहरणका लागि उनीहरूको उत्साह) भन्ने कुराको अवलोकन गर्ने राम्रो अवसर पनि प्रदान गर्दछ। प्रयोगात्मक परीक्षणका लागि परियोजना तयार गर्दा विज्ञहरूले निम्न कुराहरूमा ध्यान पुर्याउनु पर्छ:

- राष्ट्रिय व्यावसायिक योग्यता प्रारूपको तहगत व्याख्यात्मक जानकारी (Level Descriptor) तथा राष्ट्रिय दक्षता मापदण्डको तह ।
- एउटा परियोजनामा लगभग सबै दक्षताहरू समावेश गरी उम्मेदवारलाई आफ्नो सीप, ज्ञान, र उचित कार्य मनोवृत्ति प्रदर्शन जाँच गर्न मिल्ने ।
- दक्षता मूल्याङ्कन गर्दा सबै दक्षताहरूको अवलोकन गर्नु पर्दछ । यी दक्षता मूल्याङ्कनका लागि आवश्यक समय अवधि र त्यसमा लाग्ने खर्चको पनि ख्याल गर्ने । त्यसकारण मूल्याङ्कन परियोजना तयार गर्दा दक्षताहरूलाई समूह-समूहमा बर्गिकरण गर्ने ।
- परियोजनामा मूल्याङ्कन प्रकृयाको गुणस्तर खस्किन नदिने गरी स्थानिय स्तरमा सजिलै उपलब्ध हुने र कम खर्च लाग्ने सामग्री छान्ने । तर यी सामग्रीहरू प्रयोग गर्दा कतै कामको लागि आवश्यक पर्ने सीपलाई त असर गर्दैन भन्ने कुरामा विचार पुर्याउने । परियोजना निर्माण गर्नका लागि विज्ञहरूले निम्न निर्देशनहरूको पालना गर्नु पर्छ:
  - प्रमाण संकलन योजना तथा विधिको अध्ययन गर्ने ।
  - परीक्षण परियोजनाको शीर्षक लेख्ने र परियोजना पूरा गर्न लाग्ने समय निर्धारण गर्ने ।
  - परीक्षणको लागि उम्मेदवारले सम्पन्न गर्नुपर्ने कामको आकार तथा नाप सहितको आवश्यकता अनुसारका नक्सा/कार्यविधि/ढाँचाहरू आदि समावेश गर्ने ।
  - मूल्याङ्कनकर्ताहरूको लागि मूल्याङ्कन कार्यमा सहज होस् भन्नाका लागि निर्देशन तयार गर्ने ।
  - उम्मेदवारहरूले सम्पन्न गर्नुपर्ने कामको बारेमा प्रष्ट हुनेगरी उम्मेदवारहरूको लागि निर्देशन तयार गर्ने ।

Assignments	Time (min)
Project/Assignment: नक्शा वमोजिमको जापनीज टेबल तयार गर्नुहोस् । (18"×18"×12")	270 min
१. नक्शा अनुसारको काठ र प्लाई काटनुहोस् ।	90 min
२. नक्शा अनुसारको आवश्यक जोर्नी (Joint) तयार गर्नुहोस् ।	60 min
३. नक्शा अनुसारको जापनीज टेबल तयार गर्नुहोस् ।	90 min
४. खस्रो सतहमा खागसी प्रयोग गरी सतह मिलाउनुहोस् ।	30 min

उदाहरण २: प्रयोगात्मक परियोजना तयारीको लागि नमूना

ii. अवलोकनका लागि रूजुसुची (Checklist) तयार गर्ने

उम्मेदवारहरूले दिइएको परियोजनाको कार्यहरू कसरी सम्पादन गरेका छन् भन्ने जानकारी छिटो छरितो रूपमा रेकर्ड गर्न रूजुसुचीमूल्याङ्कन कर्ताहरूलाई अवलोकन रूजुसुचीले प्रयोगात्मक मूल्याङ्कन गर्न मद्दत गर्दछ । दिइएको परियोजनाको प्रकृयाहरू तथा उत्पादनमा ख्याल गर्नेपर्ने गम्भिर प्रकृतिका दक्षताहरूको सूचि तयार पार्ने जसको मद्दतले परियोजना तयार भएपछि मूल्याङ्कनकर्ताहरूले यसको आधारमा उम्मेदवारको कार्य सम्पादनको विज्ञता जाँच गर्न सकोस् । रूजुसुचीअवलोकन रूजुसुची दुई प्रकारका ढाँचाहरूमा तयार गर्न आवश्यक छ: (१) प्रकृया मूल्याङ्कन, र (२) नतिजा मूल्याङ्कन ।

प्रकृया मूल्याङ्कन फारम

उम्मेदवारले दिइएको परियोजना अनुसारको प्रकृयाहरू सम्पादन गरेको छ छैन भनेर निरिक्षणका लागि विज्ञहरूद्वारा प्रकृया मूल्याङ्कनका आधार तथा सूचकहरू निर्माण गर्ने । प्रमाण मूल्याङ्कन योजनालाई दृष्टिगत गरी विज्ञहरूले मूल्याङ्कनका आधारहरू र त्यसमा उल्लेख गरिएका गर्नेपर्ने गम्भीर चरणहरूको सूचि तयार पार्ने । प्रकृया मूल्याङ्कनका आधारहरू संगै छुट्टै स्तम्भहरू (Columns) पनि राख्ने जहाँ मूल्याङ्कनकर्ताहरूले प्रत्येक दक्षताको पछाडि उम्मेदवार 'सक्षम भएको' वा " सक्षम नभैसकेको" मध्ये उपयुक्त कोठामा चिन्ह लगाउने र कार्य सम्पादन गर्न नसकेमा उपयुक्त कारण सहित आवश्यक टिपोट गर्न मिल्ले स्थान राख्ने । प्रकृया मूल्याङ्कनका आधारहरूले मूल्याङ्कनकर्तालाई उम्मेदवारले उनीहरूको प्रयोगात्मक परीक्षणको कार्य सम्पादन गर्दा अवलम्बन गरेका प्रकृयाहरू हेरेर उम्मेदवारहरूको कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन गर्न मद्दत गर्दछ । प्रकृया मूल्याङ्कनका आधारहरूको ढाँचा तलको चित्रमा दिइएको छ:

Performance	Interview	Demonstration / Observation and oral Questioning
x		x
x		x

उदाहरण ३: प्रकृया मूल्याङ्कनका आधारहरूको ढाँचा

उत्पादित वस्तु वा सेवा मूल्याङ्कन फारम

विज्ञहरूले प्रकृया मूल्याङ्कन फारम तयार गरिसकेपछि परिणाम मूल्याङ्कन मापदण्ड तयार गर्ने । परिणाम मूल्याङ्कन मापदण्ड तयार गर्दा सीप परीक्षणको उम्मेदवारले प्रयोगात्मक परियोजना अनुसारको कार्य सम्पादन गरिसकेपछि तयार हुने वस्तु वा सेवाको परिणाम मूल्याङ्कन गर्नको लागि निम्न कुराहरू उल्लेख भएको सुचि बनाउने :

- **मूल्याङ्कनका आधारहरू:** यसमा दिइएको परियोजना कार्यको नतिजा स्वरूप निस्किएको उत्पादित वस्तु तथा सेवाको अवलोकन गर्नुपर्ने महत्त्वपूर्ण कुराहरू उल्लेख गर्ने ।

- **मापदण्ड:** उत्पादित वस्तु वा सेवा मूल्याङ्कनको प्रत्येक आधारको पछाडि यसमा रहेका निर्दिष्ट सूचकहरू उल्लेख गर्ने ताकि मूल्याङ्कनकर्ताहरूले ती सूचकहरूको आधारमा उम्मेदवारहरूको कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन गर्न सकून् । उत्पादित वस्तु वा सेवाको गुणस्तर जाचन आवश्यक पर्ने मापदण्डहरू जस्तै: नाप तथा इकाई, रंगरोगन तथा फिनिशिंग, स्वाद, आदि उल्लेख गर्ने ।
- **दक्षताको विवरण:** नतिजा मूल्याङ्कनका आधारहरूको प्रत्येक दक्षताको पछाडि उम्मेदवार 'सक्षम भएको' वा "सक्षम भै नसकेको" भनी चिन्ह लगाउन खालि ठाउँ राख्ने ।
- **कैफियत:** उत्पादित वस्तु वा सेवा मूल्याङ्कनको तालिकामा कैफियतको लागि छुट्टै ठाउँ राख्ने जसमा मूल्याङ्कनकर्ताहरूले उम्मेदवारको कार्यसम्पादन/नतिजा सम्बन्धी विवरण कैफियतमा जनाउन मिल्ने होस । यदि कुनै उम्मेदवारले तयार गरेको वस्तु वा सेवा तोकिएको मापदण्ड अनुसार नभएर "सक्षम भै नसकेको" भन्ने नतिजामा चिन्ह लगाउनु परेमा त्यसको स्पष्ट कारण कैफियतमा उल्लेख गर्ने ठाउँ राख्ने ।
- **हस्ताक्षर:** उत्पादित वस्तु वा सेवा मूल्याङ्कन तालिकामा मूल्याङ्कनकर्ताहरूले हस्ताक्षर गर्ने ठाउँ राख्ने ।

औजार, उपकरण र सामग्रीहरूको सूचि तयार गर्ने:

अवलोकन रूजुसूचि, प्रकृया र उत्पादित वस्तु वा सेवा मूल्याङ्कन सम्बन्धी फारमहरू तयार भएपछि प्राविधिक विज्ञहरूले तयार गरेको प्रयोगात्मक परियोजना कार्यको लागि आवश्यक औजार उपकरण तथा सामग्रीहरूको सूचि तयार गर्ने । यस्तो सूचि तयार गर्दा प्रयोगात्मक परीक्षणका लागि आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण औजार उपकरण तथा सामग्रीहरूको सूचि समावेश भए नभएको ख्याल गर्ने।

४. सैद्धान्तिक परीक्षणको सामग्री तयार:

उम्मेदवारहरूको सैद्धान्तिक ज्ञानको परीक्षण गर्न प्रश्नपत्रहरूको निर्माण गर्ने । यसका लागि प्राविधिक विज्ञहरूले निम्न कुराहरू ख्याल राख्ने :

- मौखिक प्रश्नहरू र तिनका स्वीकार योग्य उत्तरहरू
- लिखित प्रश्नहरू र त्यसको अंकभार
- बहु-बैकल्पिक प्रश्नहरू
- मिल्दोजुल्दो (जोडा मिलाउने) प्रश्नहरू

i. विशिष्टिकरण तालिका (Table of Specification) तयार

विशिष्टिकरण तालिकामा दुईवटा मुख्य कुराहरू समेट्ने, एउटा लिखित परीक्षाद्वारा समेटिने प्रश्नहरू र अर्को सम्बन्धित प्रश्नहरूको सङ्ख्या कति हुनुपर्छ भनेर उल्लेख गर्ने । यो तालिका सामान्यतया निम्न कारणले तयार गरिन्छ:

- पहिले तयार गरिएको प्रमाण संकलन योजनाको आधारमा मूल्याङ्कन गर्न आवश्यक भएका सबै कार्यसम्पादन मापदण्डहरू समेट्न कति प्रश्नहरू आवश्यक छन् भन्ने योजना बनाउन ।
- मापन गर्नुपर्ने उपलब्धिका क्षेत्रहरू पहिचान गर्न र निष्पक्ष र आवश्यक प्रश्नहरूको प्रतिनिधित्व सुनिश्चित गर्न ।
- Bloom's Taxonomy अनुसार सीप परीक्षणमा समावेश गर्न आवश्यक ज्ञानका प्रत्येक तहका प्रश्नहरूको प्रकार पहिचान गर्न ।

- सीप परीक्षणको वैधता बढाउन ।
- सैद्धान्तिक परीक्षणमा लिखित प्रश्नपत्रहरूको लागि विशिष्टिकरण तालिका तयार गर्दा पहिले तयार भएको प्रमाण संकलन योजना अनुसार गर्ने। यस योजनाले लिखित तथा अन्य परीक्षणका लागि कस्ता प्रश्नहरू समावेश गर्ने भनेर मार्गदर्शन गर्दछ ।

विशिष्टिकरण तालिका तयार गर्नको लागि विज्ञले निम्न कुराहरू ध्यान दिने :

- लिखित परीक्षामा समावेश हुने विषयहरू निर्धारण गर्ने: प्रमाण संकलनको योजना अनुसार लिखित परीक्षाको लागि चिन्ह लगाइएका विषयहरूको सूचि बनाउने ।
- प्रश्नहरूको कुल संख्या निर्धारण गर्ने: कम्तिमा पनि विज्ञहरूले लिखित परीक्षाको ५० वटा प्रश्नहरू तयार गर्ने । यसमा बहु-वैकल्पिक प्रश्नहरू २० वटा, मिल्दोजुल्दो छान्ने, २० वटा जोडा मिलाउने प्रश्नहरू र १० वटा लामो तथा छोटो उत्तर लेखनुपर्ने प्रश्नहरू तयार गर्ने ।
- दक्षताको इकाई अनुसार प्रश्नहरूको संख्या निर्धारण गर्ने: परीक्षण सामग्रीका लागि प्रश्नहरूको कुल संख्या निर्धारण गरे पछि प्रश्नहरू निर्माण गर्दा हरेक विषयहरूको लागि कति वटा प्रश्नहरू समावेश गर्ने भनेर त्यसको निर्धारण गर्ने । सामान्यतया कुल सोधिने प्रश्नहरूको संख्यालाई सम्बन्धित पेशा र तह भित्र रहेका इकाईको संख्याले भाग गर्दा आउने भागफल अनुसार प्रति इकाईबाट प्रश्नहरू समावेश गर्नुपर्छ । उदाहरणको लागि, १० वटा इकाईहरू भएको कुनै पेशा/तहको लामो तथा छोटो उत्तर आउने १० वटा प्रश्नहरू तयार गर्नुपर्नेछ भने प्रति इकाईबाट १/१ वटा प्रश्नहरू तयार गर्नुपर्छ ।
- प्रत्येक इकाईको लागि प्रतिशत निर्धारण गर्ने: प्रश्नहरूको जम्मा संख्यालाई १०० % को हिसाबले प्रत्येक इकाईमा सोधिने प्रश्नहरूको संख्याको आधारमा प्रतिशत छुट्याउने ।
- प्रत्येक विषयको लागि जटिलताको तह निर्धारण गरी प्रश्नहरू तय गर्ने: प्रत्येक विषयको लागि छुट्टयाइएको प्रश्नहरूको संख्यालाई जटिलताको आधारमा निम्न बमोजिम गर्नु आवश्यक छ:
  - विशिष्टिकरण तालिका अनुसार प्रश्नहरू संख्या निर्धारण गर्ने: जटिलताको तह अनुसार प्रश्नपत्रहरूको संख्या निर्धारण गर्ने । लिखित परीक्षाको प्रश्नपत्र निर्धारण गर्दा बहु-वैकल्पिक, मिल्दोजुल्दो (जोडा मिलाउने) र लामो तथा छोटो उत्तर दिने प्रश्नहरूको जटिलता र संख्या निर्धारण गर्ने । जटिलताको तह अनुसार प्रश्न निर्धारण गर्दा त्यसलाई NSTB को सम्झाईको तह (C1), बुझाईको तह (C2) र समस्या समाधानको तह (C3) को आधारमा गर्ने ।
  - प्रश्नहरूको विवरण विशिष्टिकरण तालिकामा भर्ने: लिखित प्रश्नहरू तयार भएपछि यी प्रश्नहरूलाई यसको किसिम र संख्या विशिष्टिकरण तालिकामा भर्ने । तर कहिलेकाहिँ विशिष्टिकरण तालिका अनुसार पनि प्रश्नहरू निर्माण गर्न सकिन्छ ।

Percentage of each topic level				
	Complexity Level			Total
	Remembering Level (C1)	Functional Understanding Level (C2)	Problem Solving Level (C3)	
Level 1	50%	30%	20%	100%
Level 2	40%	40%	20%	100%
Level 3	30%	45%	25%	100%
Level 4	20%	50%	30%	100%

उदाहरण ४: प्रश्नपत्र तयारीका लागि तहअनुसार जटिलताको प्रश्नभार छुट्टयाउने नमूना

Table of Specification for Written Test

Occupation: Commis III, NOSS, L-1

Prepared By: XYZ

TOS No	Learning outcomes/Topic/Content Performance Criteria/Objectives	Number of test items	%	Complexity Level						
				Remembering		Understanding	Application	Analysis	Evaluating	Creating
				Remembering Level (C1)		Functional understanding Level (C2)		Problem Solving Level (C3)		
				No	Item Placement	No	Item Placement	No	Item Placement	
1.	performs mise-en-place	10	20%	5	MCTI 1,5,8,15,38	3	MCTI 2,6,14	2	MCTI 20,30	
2.	uses cleaning equipment and supplies safely in accordance with manufacturer's instructions	10	20%	5		3		2	MCTI 14,32	
3.	identifies different classifications of stock, soups and sauces	10	20%	5	Matching 41-45	3		2	MCTI 18,26	
4.	identifies Ingredients correctly, according to standard recipes, recipe cards or enterprise requirements	10	20%	5		3		2	MCTI 17,33	
5.	thaws frozen ingredients are following enterprise procedures	10	20%	5	Matching 46-50	3	MCTI 13,4,35	2	MCTI 21,39	
Total:		50	100%	25		15		10		

उदाहरण ५: विशिष्टिकरण तालिका को नमूना

ii. सैद्धान्तिक प्रश्नपत्रका प्रकार र तयार गर्ने प्रकृया

मौखिक (Viva) प्रश्नपत्र

मौखिक प्रश्नहरू एक प्रचलित मूल्याङ्कन विधि हो जसलाई धेरै अवस्थामा प्रयोग गर्न सकिन्छ। तर मौखिक प्रश्नहरूको जवाफले उम्मेदवारको प्राविधिक ज्ञान, कार्यस्थलका प्रकृयाहरू, कानूनी प्रावधानहरू तथा सुरक्षा सम्बन्धी बुझाइको मूल्याङ्कन गर्ने कार्यमा प्रमाणको रूपमा काम गर्दछ।

मौखिक प्रश्नले आवश्यकता अनुसार स्पष्टीकरण सोध्न, कुनै कुराको पुष्टि गर्न वा थप जानकारी हासिल गर्न सघाउ पुर्याउँछ। उदाहरणका लागि, "यदि... (यस्तो भएको खण्डमा) तपाईंले के गर्नुहुन्थ्यो,." भन्ने प्रश्नहरू सोधेर उम्मेदवारले कामको सिलसिलामा प्रभावकारी रूपमा आकस्मिक परिस्थितिहरूको सामना गर्न र सम्भावित समस्याहरूको पूर्वानुमान गर्न सक्षम छन् कि छैनन् भनी निर्धारण गर्न सकिन्छ।

उम्मेदवारको भाषागत तथा साक्षरता सम्बन्धी सीपका स्तरहरू पहिचान गर्नको लागि पनि मौखिक प्रश्नहरू उपयुक्त हुन सक्छ। तर मौखिक प्रश्नहरू तयार गर्दा सम्बन्धित पेशा वा तहको कार्य सम्पादन गर्नको लागि चाहिने आधारभूत जानकारी भन्दा माथिल्लो तहको पेशागत, भाषागत, साक्षरता वा संचार सीप सम्बन्धी प्रश्नहरू राख्नु हुँदैन।

मौखिक प्रश्नहरू निम्न अवस्थाको लागि बढी उपयुक्त छ;

- जहाँ अवलोकन विधि प्रयोग गर्न सकिँदैन
- अवलोकनबाट प्राप्त जानकारीलाई थप पुष्टि गर्न
- आधारभूत ज्ञानको तह बुझ्न
- दक्षताका आयामहरू बारे थाहा पाउन

मौखिक प्रश्नहरू निर्धारण गर्दा विज्ञहरूले निम्न कुराहरूमा ख्याल पुर्याउनु पर्दछ:

विस्तारित प्रश्नहरू: मौखिक प्रश्नहरू निर्माण गर्दा प्रयोगात्मक कार्यसँग सम्बन्धित थाहा पाउनै पर्ने महत्वपूर्ण जानकारी तथा प्रकृयाहरूका बारेमा थप प्रश्नहरू तयार गर्ने। यस्ता प्रश्नहरूले उम्मेदवारहरूको आधारभूत सीप र ज्ञानको बारेमा थप जानकारी प्राप्त

गर्न मद्दत गर्दछ । उदाहरणको लागि: यदि तपाईंले .....(यस) को सट्टामा.....(यसको) प्रयोग गर्दा के हुन्छ? (वैकल्पिक उपकरण/प्रकृया आदि)

आकस्मिक प्रश्नहरू: प्रयोगात्मक अभ्यासको क्रममा कार्यस्थलमा हुन सक्ने सम्भावित जोखिम वा तत्काल आईपर्ने समस्याहरूको सामना गर्न उम्मेदवार कतिको सक्षम छन् भनेर जान्न आकस्मिक प्रश्नहरू तयार गर्ने । विज्ञहरूले यस्ता प्रश्नहरू निर्माण गर्दा आकस्मिक व्यवस्थापनमा उम्मेदवारहरूले आफ्नो ज्ञान प्रयोग गर्नुपर्ने सम्भावित अवस्थाहरू राख्ने ।

उदाहरणका लागि:

- यस्तो अवस्थामा तपाईं के गर्नुहुन्छ .....? (दुर्घटना वा आपतकालीन अवस्था)
- यस्तो अवस्थामा तपाईं के गर्नुहुन्छ .....? (मेशिन उपकरण बिग्रेमा वा खराबी आएमा; वा कुनै झैझगडा सम्बन्धी गुनासो आएमा)

सुरक्षा सम्बन्धी प्रश्नहरू: कार्यस्थलमा काम गर्ने अवस्थाहरूमा स्वास्थ्य र सुरक्षासँग सम्बन्धित सीप र ज्ञानको मूल्याङ्कन गर्न विज्ञहरूले स्वास्थ्य र सुरक्षासँग सम्बन्धित प्रश्नहरू निर्माण गर्ने ।

उदाहरणका लागि:

- (.....यस्तो अवस्थामा) तपाईंले के कस्तो सावधानी अपनाउनु पर्छ ?
- (.....यस्तो काममा) तपाईंले कुन सुरक्षा उपकरण र पोशाक (ट्रेस) को प्रयोग गर्नुपर्छ ?

बिरलै हुने गतिविधिहरू: वास्तविक काम गरिरहेको अवस्थामा कहिलेकाहिँ घटनाहरू घट्न सक्छन् । उम्मेदवारलाई यी फाट्टफुट्ट हुनसक्ने गतिविधिहरूको कसरी सामना गर्ने भन्ने बारे ज्ञान हुनुपर्दछ । त्यसैले विज्ञहरूले यदाकदा घट्न सक्ने घटना र त्यसले सिर्जना हुने गम्भीर अवस्थालाई समेत ध्यानमा राखेर सम्बन्धित प्रश्नहरू तयार गर्ने ।

उदाहरणका लागि:

यदि यस्तो अवस्था सिर्जना भएको खण्डमा तपाईं के गर्नुहुन्छ ..... ? (बिरलै हुने तर गम्भीर अवस्था)

यदि कसैले यस्तो अवस्थाको सिर्जना गरेमा तपाईं के कस्तो कारबाहि गर्नुहुन्छ ..... ?

नियम तथा प्रकृयाहरू: वास्तविक कार्यस्थलमा उम्मेदवारहरूले कामसँग सम्बन्धित नियम, प्रचलन, प्रकृया र मापदण्डहरूका बारेमा थाइपाएको हुनुपर्दछ । तसर्थ पेशासँग सम्बन्धित नियम, प्रचलन, प्रकृया र मापदण्डहरूका बारेमा उनीहरूको ज्ञानको मूल्याङ्कन गर्ने खालका प्रश्नहरू निर्माण गर्ने ।

उदाहरणका लागि:

यस सम्बन्धमा के कस्ता नियमहरू छन् ...?

निर्दिष्ट प्रकृयाहरू वा चरणहरू के के हुन् .....?

यदि (यस्तो घटना घटेमा) संस्थाका कस्ता नियमहरू आकर्षित हुन्छन् ?

मिल्दोजुल्दो छान्ने वा जोडा मिलाउने (Matching Question) प्रश्नपत्र

मिल्दोजुल्दो छान्ने (जोडा मिलाउने) प्रश्न एक वस्तुगत परीक्षण विधि हो । यो उम्मेदवारको सैद्धान्तिक ज्ञान मूल्याङ्कन गर्ने एक उपयुक्त तरिका हो । जसमा दाँया र बाँया गरी दुईवटा खण्ड (स्तम्भ) हुन्छ । प्रश्नको पहिलो स्तम्भलाई आधार/उत्प्रेरणा र दोस्रो स्तम्भलाई प्रश्नहरूको जवाफको रूपमा लिईन्छ । मिल्दोजुल्दो छान्ने वा जोडा मिलाउने प्रश्न भनेको सम्बन्धित शब्दहरू,

वाक्यांशहरू, चित्रहरू, वा संकेत चिन्ह को दुई तर्फ दिइएको सूचिहरू हो। सम्बन्धित पेशा वा तहका लागि उम्मेदवारहरूको ज्ञानको मूल्याङ्कन गर्न एउटै स्वरूपका मिल्दोजुल्दो छान्ने वा जोडा मिलाउने प्रश्नहरू तयार गर्ने। यस्तो प्रश्नमा एकापट्टिको सूचिमा उल्लेख गरिएका कुरालाई अर्कोपट्टिको सूचिमा कम्तिमा एउटासँग मिल्ने गरी जोडा मिलाउनु पर्ने हुन्छ। मिल्दोजुल्दो छान्ने (जोडा मिलाउने) प्रश्नहरू तयार गर्दा विज्ञहरूले निम्न कुराहरूको ख्याल गर्ने:

- स्पष्ट निर्देशनहरू उल्लेख गर्ने
- कुनै एउटा समूहका लागि उस्तै खालका वा एकै प्रकारको सम्बन्धित विषयहरू प्रयोग गर्ने
- उत्तरहरू व्यवस्थित रूपमा वर्णानुक्रम, क्रमबद्ध वा सिलसिलेवार मिलाउने
- बायाँ खण्डमा लामा र दायाँ खण्डमा छोटो वाक्यहरू लेख्ने
- सजिलै सही उत्तर पत्ता लगाउन सकिने गरी भाषागत वा अन्य संकेत जनाउने सक्ने प्रश्न तयार नगर्ने
- दायाँ खण्डमा बायाँ खण्डको भन्दा कम्तिमा दुइवटा बढी सम्भाव्य उत्तरहरू लेख्ने जसले गर्दा सजिलै हचुवाको भरमा उत्तर छनोट गर्न नसकोस्
- विशिष्टिकरण तालिकाको आधारमा प्रश्नहरू तयार गर्ने
- जोडी प्रश्नहरू एउटै पृष्ठमा अट्ने गरी तयार गर्ने

मिल्दोजुल्दो छान्ने (जोडा मिलाउने) प्रश्नहरूमा के के समावेश गर्ने भन्ने बारे केही उदाहरणहरू यस प्रकार छन्:

- शब्द र तिनीहरूको अर्थ वा परिभाषा
- ऐतिहासिक घटनाहरू र ती घटना घटेको मिति
- औजार उपकरणको नाम र तिनीहरूको काम
- कुनै समस्या र तिनको समाधान
- कुनै चिज वस्तुहरू र तिनीहरूका संकेत
- कारण र तिनीहरूको प्रभाव
- नक्सा र तिनीहरूको अर्थ वा व्याख्या

Column A (premises) स्तंभ क			Column B (Responses) स्तंभ ख	
१	Lamp	( )	क)	
२	Fuse	( )	ख)	
३	Rheostat	( )	ग)	
४	Conductor	( )	घ)	
५	Switch	( )	ड)	
		( )	च)	
		( )	छ)	

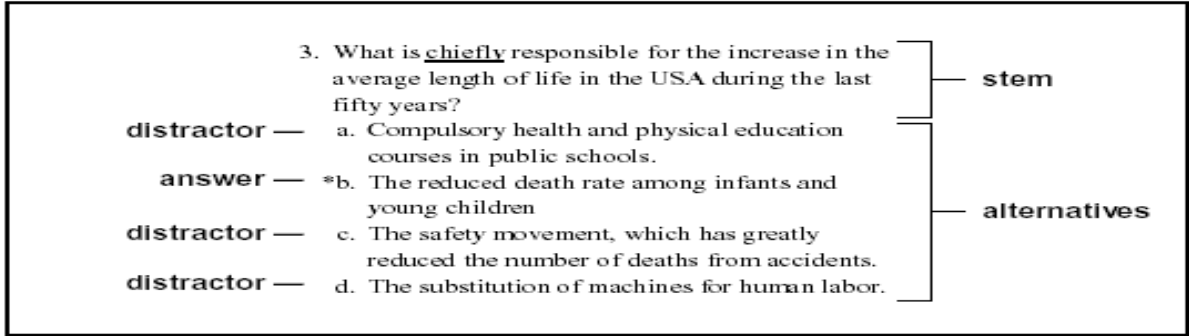
उदाहरण ६: जोडा मिलाउने प्रश्नको नमूना

बहु-वैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नपत्र:

बहु-वैकल्पिक प्रश्नहरू सैद्धान्तिक मूल्याङ्कनको एक प्रकार हो जसमा उम्मेदवारहरूलाई विकल्प/छनौटहरू मध्येबाट सम्भावित सबभन्दा मिल्दो उत्तर चयन गर्न दिईन्छ। उम्मेदवारहरूको ज्ञान मूल्याङ्कन गर्न बहु विकल्पहरू भएका प्रश्नहरू तयार गर्ने।

बहु-वैकल्पिक प्रश्नहरूमा सामान्यतया दुई भाग (खण्ड) हरू हुन्छन्:

पहिलो खण्डमा मुल वाक्य (Stem) लेख्ने, जसमा कुनै प्रश्न, वाक्य, चित्र वा कसैको भनाई समावेश गर्ने। दोस्रो खण्डमा उपयुक्त विकल्पहरू (Alternatives) दिने, जसमा मुल शब्दका लागि सम्भावित उत्तरहरू समावेश गर्ने।

उदाहरण ७: बहु वैकल्पिक प्रश्न बनाउने खाका

बहु-वैकल्पिक प्रश्नहरू तयार गर्दा विज्ञहरूले निम्न कुराहरूमा विचार पुर्याउने:

- विशिष्टिकरण तालिका अनुसार प्रश्नहरू तयार गर्ने।
- विभिन्न तहको सिकाइका परिणाम तथा जटिलता समेट्ने गरी बहु-वैकल्पिक प्रश्नहरू तयार गर्ने।
- मुल वाक्यलाई स्पष्ट, संक्षिप्त र सरल भाषामा लेख्ने।
- कसैको विचार समावेश छ भने त्यो कसको भनाई हो भन्ने कुरा उल्लेख गर्ने।
- सजिलै विकल्प पहिचान हुनेगरी कुनै इसारा नआउने गरी मुलवाक्य निर्माण गर्ने।
- सम्भावित विकल्पहरूमा प्रयोग हुने वाक्यहरूको लम्बाइ सकेसम्म एकैनासको बनाउने।
- सम्भावित विकल्पमा राख्न नसुहाउने वा मिल्दैन भन्ने विकल्पहरू समावेश नगर्ने।
- सकेसम्म नकारात्मक मुलवाक्यको प्रयोग नगर्ने। यदि नकारात्मक कुरा सोध्नु परेमा त्यस्तो वाक्यलाई सकारात्मक रूपमा पुनर्लेखन गर्ने।
- हरेक प्रश्नका सहि उत्तर एउटै क्रमसंख्यामा पर्ने गरी विकल्पहरू नराख्ने। (जस्तै १(क), २(क), ३(क), ४(क) वा ६(ग), ७(ग), ८(ग))
- एउटा प्रश्नले अर्को प्रश्नको उत्तर थाहा पाउन सजिलो हुने गरी प्रश्नहरू नबनाउने।
- "माथिका सबै" वा "माथिको कुनै पनि होईन भन्ने" विकल्पहरूको प्रयोग नगर्ने।
- तर्क गर्न मिल्ने वा उस्तै अर्थ लाग्ने विकल्पहरूको प्रयोग नगर्ने। मुलवाक्य र विकल्पहरूमा सधैं, कहिल्यै, उत्तम, सबैभन्दा खराब, आदि जस्ता शब्दहरू प्रयोग नगर्ने।
- नकारात्मक मुलवाक्य प्रयोग गर्ने पर्ने अवस्थामा दोहोरो नकारात्मक वाक्य बाट बच्ने। विकल्पका क्रमहरू तर्कसंगत हुनेगरी मिलाउने।

लिखित (Written) प्रश्नपत्र:

लिखित प्रश्न उम्मेदवारको सैद्धान्तिक ज्ञानको मूल्याङ्कन गर्न प्रयोग गरिने एक मूल्याङ्कन विधि हो। यसमा सामान्यतया वर्णात्मक उत्तर आउने प्रश्नहरू हुन्छन्। लिखित प्रश्नहरूलाई छोटो तथा लामो उत्तर दिनुपर्ने प्रश्नको रूपमा पनि लिईन्छ।

छोटो उत्तर आउने प्रश्नहरू सम्बन्धित विज्ञहरूद्वारा परीक्षण गरिन्छ र तुलनात्मक रूपमा परीक्षण पनि छोटो हुन्छ। सबै लिखित उत्तरहरूलाई परीक्षकले सम्बन्धित दक्षताका मापदण्डले तोकेको ज्ञान र सीपका आधारमा परीक्षण गर्न सक्ने गरी प्रश्नहरू तयार गर्ने। यसमा उम्मेदवारले सोचेर लिखित जवाफ दिने पछि बहुवैकल्पिक प्रश्नहरूमा जस्तो उत्तरहरूको अनुमान गर्न मिल्दैन।

लिखित प्रश्न तयार गरेपछि विज्ञहरूले अंक विभाजन तालिका (Rubric) तयार गर्ने। यो तालिकामा निश्चित अंक वा ग्रेड प्राप्त गर्नको लागि के के कुराहरू समावेश छन् भन्ने जानकारी समावेश गर्ने। लिखित प्रश्न तयार गर्दा विज्ञहरूले निम्न कुराहरूमा ध्यान पुर्याउने:

- छोटो उत्तर दिनुपर्ने प्रश्नले अपेक्षित सिकाइ उपलब्धीको लागि उपयुक्त ज्ञानलाई मापन गरेको सुनिश्चित गर्ने।
- उम्मेदवारका लागि उपयुक्त हुने स्पष्ट शब्द र सरल भाषामा प्रश्नहरू तयार गर्ने।
- एउटा मात्र स्पष्ट सहि उत्तर हुनेगरी प्रश्नको सुनिश्चित गर्ने।
- सोधिएको प्रश्नले स्पष्ट रूपमा कसरी जवाफ दिनुपर्छ भनेर निर्दिष्ट गर्ने कुराको सुनिश्चित गर्ने। (जस्तै: उम्मेदवारले एउटै शब्द वा छोटो वाक्यमा संक्षिप्त उत्तरदिनुपर्दछ भन्ने कुरा उल्लेख गर्ने, अथवा जवाफ दिनको लागि निश्चित खाली ठाउँ राख्ने)
- चाहिएको उत्तरको सम्बन्धमा स्पष्ट निर्देशनहरू लेख्ने।
- घुमाउरो वाक्यहरू प्रयोग गर्नुभन्दा सिधा प्रश्नहरू सोध्ने।

५. अप्रत्यक्ष प्रमाणको लागि रूजूसूचि:

सामान्यतया सीप तथा दक्षता मूल्याङ्कन प्रत्यक्ष रूपमा प्रमाणहरू जम्मा गरेर मूल्याङ्कन केन्द्रमा गरिन्छ। तर विकल्पको रूपमा अप्रत्यक्ष प्रमाणहरूको सङ्कलन मार्फत् पूर्व सिकाइको मान्यता (RPL) मूल्याङ्कन पद्धतिबाट पनि सीप तथा दक्षता मूल्याङ्कन गर्न सकिन्छ। यो विधि उम्मेदवारको वर्तमान दक्षताको मान्यता मार्फत् सीप मूल्याङ्कन गर्न पनि उपयुक्त हुन्छ जसमा मूल्याङ्कनकर्ताहरूले उम्मेदवारहरूको योग्यतालाई प्रमाणित गर्ने सबै आवश्यक प्रमाणहरू प्रत्यक्ष रूपमा सङ्कलन गर्न सक्दैनन्। यस्तो अवस्थामा मूल्याङ्कनकर्ताद्वारा उम्मेदवारको वैयक्तिक अभिलेख (पोर्टफोलियो) को रूपमा अप्रत्यक्ष प्रमाणहरू मार्फत् परीक्षण गर्न सकिन्छ। पोर्टफोलियो भित्र उम्मेदवारका बिगतका कार्य अनुभव सम्बन्धी कागजातहरू समावेश हुन्छन्, जस्तै: सुपरिवेक्षकको प्रतिवेदन, फोटो, भिडियो, प्रमाणपत्र, प्रशंसापत्र तथा पुरस्कार, घटना अध्ययन (Case Study) आदि।

उम्मेदवारहरूले आफ्नो पोर्टफोलियो मूल्याङ्कनका लागि पेश गर्नुपर्ने अप्रत्यक्ष प्रमाणहरू मार्फत् योग्यता मूल्याङ्कन गर्नका लागि रूजूसूचिहरू तयार गर्न प्राविधिक विज्ञहरूलाई सहजीकरण गर्ने।

रूजूसूचिका लागि निम्न तत्वहरू समावेश गर्ने :

- सुपरिवेक्षकको प्रतिवेदनका लागि: राष्ट्रिय दक्षता मापदण्डमा उल्लिखित दक्षताका अवयवहरूमा रहेको स्पष्ट सूचकहरूको सूचि प्रमाण संकलन योजनामा छनोट गरिएको पोर्टफोलियोको खण्डबाट निकालिएको जाँचसूचिमा समावेश गर्ने।

- फोटो र भिडियोका लागि: प्रमाण संकलन योजनामा उल्लेख भए अनुसार स्पष्ट सूचकहरूको सूचि तयार गर्ने जसले उम्मेदवारको दक्षताहरूलाई दर्शाउँछ ।
- प्रमाणपत्रको लागि: मूल्याङ्कन प्रयोजनका लागि उम्मेदवारसँग हुनु पर्ने खास महत्वपूर्ण दक्षताहरूमा स्पष्ट सूचकहरूको सुचि बनाउने ।
- प्रशंसापत्र: मूल्याङ्कनका लागि आवश्यक पर्ने दक्षताका अवयवहरूमा प्रमाणित सूचकहरूको सूचि बनाउने ।
- घटना अध्ययन: मूल्याङ्कनका लागि आवश्यक पर्ने दक्षताका अवयवहरूमा प्रमाणित सूचकहरूको सूचि बनाउने ।

चरण तीन: परीक्षण सामग्रीहरूको संशोधन र वैधानिकीकरण:

वैधानिकीकरण गुणस्तरको समीक्षा गर्ने प्रकृया हो । यसमा परीक्षण सामग्रीको वैधता, विश्वसनीयता, पर्याप्तता, समसामयिकता तथा प्रामाणिकता पर्दछन् जसबाट दक्षता मापदण्डका सान्दर्भिक पक्षहरूको आवश्यकताहरू पूरा भए नभएको बारेमा उचित निर्णय लिन सकिन्छ । यसमा मूल्याङ्कन सम्बन्धी कागजातहरू, मूल्यांकन प्रकृया, तथा/वा नतिजा आदिमा आवश्यक सुधारको लागि समीक्षा र सिफारिसहरू पर्दछन् ।

तयार भएको मूल्याङ्कन सम्बन्धी कागजातहरू वैधानिकीकरण गर्न विज्ञहरूले यी प्रकृयाहरू पालना गर्ने :

1. **सबै परीक्षण सामग्रीहरू रजु गर्ने:** विज्ञहरूले मूल्याङ्कन तालिकाको साथ मूल्याङ्कन सम्बन्धी कागजातहरू दोहोरो रजु गर्ने । यसो गर्दा विज्ञहरूले प्रत्येक प्रश्नलाई प्रयोगात्मकदेखि सैद्धान्तिक ज्ञान मूल्याङ्कन गर्ने प्रश्नहरू पुनरावलोकन गर्ने । यसले समग्र दक्षता मापदण्डहरूलाई पूर्ण रूपमा समेटेको छ वा छैन र सीप परीक्षणको लागि तोकिएको परीक्षण अवधि मा सकिने अवस्था छ कि छैन भनी जाँच गर्ने । प्रमाण संकलन योजना र विशिष्टिकरण तालिकाको आधारमा यी कुराहरू सुनिश्चित गर्न रजुसूचि तयार गर्ने ।
2. **तयार गरिएको वातावरणमा नमूना परीक्षण गर्ने:** विज्ञहरूले परीक्षण सम्बन्धी सामग्रीहरू संशोधन गरी ठीक भएपछि त्यसको नमूना परीक्षण गर्ने । नमूना परीक्षण सञ्चालन गर्दा कम्तिमा पाँच सहभागी छनोट गर्ने ताकि यसको परिणामबाट स्पष्ट आधार प्राप्त गर्न सकियोस् ।
3. **परीक्षण सामग्री विश्लेषण गर्ने:** परीक्षण सामग्री विश्लेषण एक तथ्यांकीय प्रविधि हो जसलाई मूल्याङ्कनका लागि तयार गरिएका प्रश्नहरूको असहजताका आधारमा परीक्षण सामग्री स्वीकृत वा अस्वीकृत गर्न प्रयोग गरिन्छ । यसलाई अस्पष्ट वा भ्रामक प्रश्नहरू हटाउन पनि प्रयोग गर्ने । परीक्षण सामग्रीको विश्लेषण गर्दा नमूना परीक्षणबाट प्राप्त उम्मेदवारहरूको नतिजा जाँच गर्ने र कठिन प्रश्नहरूको प्रतिशत कति छ निकाल्ने । गणना गर्दा लाग्ने समय र हुनसक्ने त्रुटिलाई कम गर्न कम्प्युटरको प्रयोग गर्ने ।

कम्प्युटरको प्रयोग नगरीकन परीक्षण सामग्रीको जटिलता निकाल्न निम्न सूत्र प्रयोग गर्ने :

प्रश्नको जटिलता = सही उत्तर दिने उम्मेदवारको संख्या / परीक्षा दिएका उम्मेदवारको कुल संख्या

प्रश्नको जटिलताको गणना गरिसकेपछि भेदभाव सूचकाङ्क (discrimination index) तयार पार्ने ।

भेदभाव सूचकाङ्कमा प्रत्येक प्रश्नहरूको कठिनाईको दायरा निर्धारण गर्ने र कुन प्रश्न परिमार्जन गर्ने, खारेज गर्ने वा राख्ने भन्ने कुरा निक्यौल गर्ने ।

Range of Difficulty Index	Interpretation	Action
0 – 0.25	Difficult	Revise or discard
0.26 – 0.75	Right difficulty	Retain
0.76 – above	Easy	Revise or discard

चित्र २: भेदभाव सूचकाङ्क

4. परीक्षण सामग्रीको विश्लेषण र परिमार्जन: परीक्षण सामग्रीको विश्लेषण प्रतिवेदनले "संशोधन गर्नुपर्ने", "हटाउनु पर्ने" र "राख्नुपर्ने" श्रेणीमा प्रश्नहरूको विवरण प्रदान गर्दछ । परीक्षण सामग्रीको विश्लेषण र प्रयोगात्मक मूल्याङ्कनका प्रश्नहरूको नमुना परीक्षणबाट "कठिन" वा "सजिलो" को श्रेणीमा पर्ने प्रश्नहरू परिमार्जन वा खारेज गर्ने । तिनीहरूलाई परिमार्जन गर्दा परीक्षण सामग्री निर्माणका चरणहरूमा प्रयोग हुने मापदण्डहरूको ख्याल राख्ने।

चरण चार: परीक्षण सामग्रीलाई अन्तिम रूप दिने :

परीक्षण सामग्री निर्माणको अन्तिम चरण भनेको उपयुक्त ढाँचामा परीक्षण सामग्रीलाई सीप परीक्षणका लागि प्रयोग गर्न सकिने बनाउनु हो। परीक्षण सामग्रीको परिमार्जन र समापन एक नियमित प्रकृया हो सीप मूल्याङ्कन नियमित रूपमा गरिने भएकोले प्रत्येक सीप परीक्षणका लागि पुराना परीक्षण सामग्रीहरू प्रयोग नगर्ने । तसर्थ, सीप परीक्षणको वैधता, विश्वसनीयता र गुणस्तर कायम राख्नको लागि परीक्षण सामग्रीको आवधिक संशोधन गर्ने ।

स्वीकृत ढाँचामा परीक्षण सामग्रीको प्रस्तुति: संशोधित परीक्षण सामग्रीहरू प्राप्त भएपछि यसलाई निर्धारित फारम, ढाँचा, र अक्षरको आकार जस्ता कुराहरू मिलाई अन्तिम रूप दिनको लागि जाँच गर्ने। सबै आवश्यक ढाँचा र फारमहरू समावेश गरेपछि परीक्षण सामग्रीहरूलाई सिलबन्दी गर्ने।

ज. परीक्षण सामग्री निर्माण निर्देशिकाको लक्षित परिणाम

परीक्षण सामग्री निर्माण निर्देशिकाको लक्ष्य यसका प्रयोगकर्ताहरूले स्तरीय परीक्षण सामग्री तयार गर्न सक्षम हुन भन्ने हो । यसले राष्ट्रिय सीप परीक्षण समितिको सीप मूल्याङ्कन र प्रमाणीकरण प्रणालीको परीक्षण सामग्री निर्माणको मापदण्ड प्रदान गर्नेछ ।

उम्मेदवारहरूको योग्यता प्रमाणित गर्न र प्रमाणिकरण गर्न सीप मूल्याङ्कनलाई पूर्णतः स्तरीय, औपचारिक र वैज्ञानिक विधि मानिन्छ । सीप तथा दक्षता परीक्षण कार्यले स्पष्ट रूपमा प्राप्तांक, मूल्याङ्कन विवरण तथा श्रेणी प्रदान गर्नुपर्छ । यसले सीप मूल्याङ्कन सञ्चालन गर्न उच्च गुणस्तरको परीक्षण सामग्री निर्माण गर्न सहयोगी कागजातको रूपमा काम गर्नेछ जसले राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय रोजगार बजारमा राष्ट्रिय सीप परीक्षण समितिद्वारा जारी गरिएका सीप प्रमाणपत्र हरूको विश्वसनीयता बढाउनेछ ।

झ. सामान्य प्रकृयाका अपवाद

सीप मूल्याङ्कनमा गुणस्तर कायम राख्नको लागि परीक्षण सामग्री निर्माण महत्त्वपूर्ण कार्यहरू मध्ये एक हो । कहिलेकाही परीक्षण सामग्री निर्माणको निर्देशिकामा उल्लेख गरिएका चरणहरू वा प्रकृयाहरू परिवर्तन हुन सक्छ । सामान्यतया विशिष्टिकरण तालिकालाई सैदान्तिक ज्ञान मूल्याङ्कनका प्रश्नहरू भन्दा अघि नै तयार गर्नुपर्ने हुन्छ । तर यो तालिकालाई कहिलेकाहिँ ज्ञान मूल्याङ्कन प्रश्नपत्र निर्माण गरेपछि पनि तयार गर्न सकिन्छ ।

यदि यो प्रकृया विभिन्न कारणले परिवर्तन हुन गएको खण्डमा परीक्षण सामग्री निर्माणका लागि सहजकर्ताले विशिष्टिकरण तालिकाले समेट्नु पर्ने समग्र भागहरू र विवेचनात्मक पक्षहरू जस्तै प्रत्येक समूहमा प्रश्नहरूको बाँडफाँट, जटिलता अनुसार प्रश्नहरूको बाँडफाँट, स्तर, योग्यता र कार्यसम्पादन मापदण्डका तत्वहरूको समावेश आदि सुनिश्चित गर्ने ।

ज. परीक्षण सामग्री निर्माण प्रकृयाको तालिका

सि नं	प्रकृया / चरण	जवाफदेही एकाई	जवाफदेही व्यक्ति	कागजातहरू	नतिजा तथा परिणाम
१.	तयारी	परीक्षण सामग्री निर्माण एकाई	एकाई प्रमुख/ परीक्षण सामग्री निर्माण सहजकर्ता	परीक्षण सामग्री निर्माण सम्बन्धी कार्यशालाको लागि प्राविधिक विज्ञलाई आमन्त्रण पत्र	परीक्षण सामग्री निर्माण सम्बन्धी कार्यशालाको लागि प्राविधिक बिज्ञहरूको सहभागिताको सुनिश्चतता
२.	परीक्षण सामग्री निर्माण सम्बन्धी कार्यशालाको सहजीकरण	परीक्षण सामग्री निर्माण एकाई	एकाई प्रमुख/ परीक्षण सामग्री निर्माण सहजकर्ता	राष्ट्रिय दक्षता मापदण्ड, प्रमाण सङ्कलन योजना, विशिष्टिकरण तालिका, रूजुसूचि, ब्लुमको बर्गिकरण, परीक्षण सामग्री निर्माण निर्देशिका	परीक्षण सामग्री (प्रयोगात्मक परियोजना, बहु-बैकल्पिक प्रश्नपत्र, मिल्दो जुल्दो छान्ने (जोडा मिलाउने) प्रश्न, छोटो तथा लामो प्रश्नहरू रूजुसूचि, निर्देशनहरू)
३.	परीक्षण सामग्रीको बैधानिकिकरण	परीक्षण सामग्री निर्माण एकाई	एकाई प्रमुख/ परीक्षण सामग्री निर्माण सहजकर्ता	परीक्षण सामग्रीको बिश्लेषण विवरण, मूल्याकनकर्ताहरूको पृष्ठपोषण	परीक्षण सामग्रीको मस्यौदा तयार
४.	परीक्षण सामग्री निर्माण सम्पन्न	परीक्षण सामग्री निर्माण एकाई	एकाई प्रमुख/ परीक्षण सामग्री निर्माण सहजकर्ता		निर्दिष्ट ढाँचा अनुसार परीक्षण सामग्री निर्माण सम्पन्न

ट. प्रकृया अनुगमन

सीप तथा दक्षता मूल्याङ्कनको गुणस्तर कायम राख्नको लागि परीक्षण सामग्री सबैभन्दा महत्वपूर्ण कुरा हो । उम्मेदवारहरूको वास्तविक दक्षताहरू पहिचान गर्नको लागि वैध, भरपर्दो तथा हालसालै तयार पारिएका परीक्षण सामग्रीहरू महत्वपूर्ण हुन्छन् । यसले राष्ट्रिय सीप परीक्षण समितिले जारी गरेको प्रमाणपत्रहरूको विश्वसनीयता बढाउँछ । तसर्थ परीक्षण सामग्री निर्माण प्रकृयाको समयमा अनुगमन र सुपरिवेक्षण हुनु आवश्यक हुन्छ । अनुगमनको प्रयोजनका लागि रूजुसूचिहरू प्रयोग गर्ने ।

परीक्षण सामग्री निर्माण प्रकृयाको गुणस्तरियताका लागि अनुगमन गर्नुपर्ने केही मुख्य कुराहरू निम्नानुसार छन्:

मुख्य चरण	अनुगमन गर्नुपर्ने अवयवहरू	नियन्त्रणका आधारहरू
प्रत्यक्ष प्रमाण परीक्षण सामग्री	प्रमाण योजना (Evidence Plan)	दक्षताका तत्वहरू, कार्यसम्पादनका आधार, प्रमाण संकलन निर्देशिका, र परीक्षण सामग्री निर्माण निर्देशिकाहरू उपयुक्त ढाँचाको प्रयोग प्रमाण संकलनका सम्बन्धित माध्यमको सूचि तयार तथा त्यसको रूजु गर्ने ।
	प्रयोगात्मक परियोजना निर्माण प्रकृया	प्रयोगात्मक परीक्षणको लागि महत्वपूर्ण दक्षताका अवयवहरू तथा कार्य सम्पादनका सबै चरणहरू समावेश हुनुपर्ने । प्रमाण संकलन योजना अनुसार प्रयोगात्मक परियोजना निर्माण गरिएको हुनुपर्ने । उम्मेदवार र मूल्याङ्कनकर्ताहरू दुबैलाई सम्बन्धित निर्देशन नापहरू सहितको नक्सा (ड्रइङ्ग) को तयारी
	अवलोकन रूजुसूचि	दिईएको परियोजना कार्यको प्रकृया मूल्याङ्कनका गर्नको लागि स्पष्ट निर्देशन । दिईएको परियोजना कार्यको परिणाम मूल्याङ्कनका गर्नको लागि स्पष्ट निर्देशन ।
	विशिष्टिकरण तालिका (Table of specifications)	हरेक इकाईबाट समेटिने गरी प्रश्नहरूको छनौट । हरेक इकाईबाट जटिलताको तह समावेश हुनेगरी प्रश्नहरूको छनौट पुर्व निर्धारित जटिलता अनुपात चार्ट अनुसारका प्रश्नहरूको समावेश
	मौखिक प्रश्न	प्रश्नमा स्पष्ट भाषाको प्रयोग विस्तार, आकस्मिकता, पेशागत सुरक्षा, बिरलै हुने कार्यकलाप हरू र नियम तथा प्रक्रिया हरू प्रश्नको किसिमहरूमा समावेश गरिएको
	जोडा मिलाउने प्रश्नहरू	जोडा मिलाउने सम्बन्धमा स्पष्ट निर्देशन

		एक समुहमा एकै प्रकारका कुराहरू समावेश देब्रेपट्टि लामो र दाहिने पट्टि छोटो विवरण राख्ने
	बहु-वैकल्पिक प्रश्न	बहु-वैकल्पिक प्रश्नहरूका लागि तयार गरिएको प्रकृयागत निर्देशिकामा गर्नुहुने र गर्नु नहुने कुराहरूको बारेमा उल्लेख गरिएको सुनिश्चित गर्ने
	लिखित प्रश्न	सामान्य भाषामा स्पष्टसंग लेखिएको उत्तरको बारेमा स्पष्ट विवरण प्रत्यक्ष प्रश्नहरूको प्रयोग
अप्रत्यक्ष प्रमाण परीक्षण सामग्री	वैयक्तिक विवरण	उम्मेदवारले पेश गरेको वैयक्तिक विवरणले समेट्नु पर्ने महत्वपूर्ण जानकारीहरू संकलन गर्न आवश्यक उपयुक्त रुजूसूचि हुनुपर्ने (अप्रत्यक्ष प्रमाण सङ्कलनको खण्ड हेर्नुहोला)

ठ. अनुगमन फारम

यो निर्देशिका राष्ट्रिय सीप परीक्षण समितिको तर्फबाट प्रश्नपत्र निर्माण एकाई र परीक्षण सामग्री निर्माण तथा परिमार्जन प्रकृयाको लागि तयार गरिएको हो । यसलाई परीक्षण सामग्री निर्माण तथा परिमार्जन कार्यको नियमित अनुगमन र सुपरिवेक्षणका लागि पनि प्रयोग गर्न गरिन्छ । राष्ट्रिय सीप परीक्षण समितिको निर्देशकले आवश्यकताको आधारमा विज्ञहरूको टोली वा अनुगमन समिति गठन गरी परीक्षण सामग्री निर्माण तथा परिमार्जन कार्यको अनुगमन गर्न सक्दछ ।

परीक्षण सामग्री निर्माण कार्यशाला गोष्ठीको जानकारी

योग्यताको शिर्षक:	
पेशा:	तह:
कार्यशाला सहजकर्ताको नाम र दर्ता नं:	
कार्यशाला गोष्ठीको स्थान र मिति:	

अनुगमन एक दृष्टिमा

लक्षित क्षेत्र: तल दिइएका क्षेत्रहरूमा अनुगमन र मुल्याङ्कन गरिएको छ ।	
☐ परीक्षण सामग्री निर्माण प्रकृया	☐ परीक्षण सामग्री परिमार्जन प्रकृया परीक्षण सामग्री निर्माण मिति (परिमार्जन भएको खण्डमा)
अनुगमन मिति:	
अनुगमन गर्ने:	

खण्ड १- परीक्षण सामग्री निर्माण प्रकृया चेकलिस्ट

सि.नं.	नीति / प्रकृया	छ	छैन	कैफियत / टिप्पणी
	के परीक्षण सामग्री निर्माण एकाईले:			
१.	आवश्यक अनुसार प्रत्येक पेशा/स्तरको लागि परीक्षण सामग्रीको अभिलेख तयार गर्न परीक्षण वस्तु विकास कार्यशालाहरू आयोजना गर्‍यो ?	☐	☐	
२.	सीप परीक्षणको कम्तिमा एक महिना अघि परीक्षण सामग्री तयार गर्‍यो ?	☐	☐	
३.	प्रत्येक पेशाको लागि तोकिएको ढाँचा/ आवश्यकता अनुसार परीक्षण सामग्रीहरूको कम्तिमा पाँच सेट तयार गर्‍यो ?	☐	☐	
४.	परीक्षण सामग्री सङ्ग्रह व्यवस्थित गर्दै एउटै प्रश्नपत्रको सेट तीन महिनाको अवधिमा पाँच पटक भन्दा बढी प्रयोग नभएको सुनिश्चित गर्‍यो ?	☐	☐	
५.	समितिले तोकेको मापदण्ड कायम गर्दै परीक्षण सामग्रीको आवश्यकता अनुसार परिमार्जन/संशोधन गर्न प्रश्नपत्र निर्माण कार्यशालामा संलग्न विज्ञहरू भन्दा बाहेकका बिज्ञको नियुक्त गर्‍यो ?	☐	☐	
६.	समितिले तोके बमोजिम परीक्षण सामग्री निर्माण तथा परिमार्जनकर्तालाई यस सम्बन्धी तालीम वा अनुशिक्षण गरेको सुनिश्चित गर्‍यो ?	☐	☐	
७.	तालीमप्राप्त वा अनुशिक्षित परीक्षण सामग्री निर्माण/ परिमार्जन कर्ताहरूको सूचिदर्ता अभिलेख (रोस्टर) राख्ने र अद्यावधिक गर्ने कार्य नियमित रूपमा गर्ने गर्‍यो ?	☐	☐	
८.	अभिलेखमा दर्ता भएका विज्ञहरूबाट मात्र परीक्षण सामग्री निर्माण/परिमार्जन गर्ने कार्य गर्‍यो ?	☐	☐	
९.	आवश्यक परीक्षण सामग्री सीप परीक्षण सुरु हुनुभन्दा एक हप्ता अगाडि सिलबन्दी सहित परीक्षण व्यवस्थापन एकाईलाई हस्तान्तरण गर्‍यो ?	☐	☐	
१०.	तोकिएका सबै कार्य समयमै पूरा गर्‍यो ?	☐	☐	

खण्ड २ – परीक्षण सामग्री निर्माण तथा परिमार्जन प्रकृया चेकलिस्ट

सि नं.	नीति / प्रकृया	छ	छैन	कैफियत / टिप्पणी
	के परीक्षण सामग्री निर्माण एकाई वा सहजकर्ताले:			
१.	चयन गरिएको परीक्षण सामग्री निर्माण /परिमार्जनकर्ताहरू समितिको अभिलेखमा दर्ता भएको र हाल कुनै तालीम केन्द्रको प्रशिक्षण कार्यमा सम्लग्न नभएका भन्ने पुष्टि गर्ने आधारहरू तयार गर्‍यो ?	☐	☐	
२.	सहजकर्तासँग डेकम बिधि तथा/परीक्षण सामग्री निर्माण कार्यशाला सञ्चालन गर्न सक्षम छ भन्ने आधार प्रस्तुत गर्‍यो ?	☐	☐	
३.	कार्यशालामा सहभागी परीक्षण सामग्री निर्माणकर्ताहरू सबैको समितिले निर्धारण गरेको मापदण्ड अनुसारका छनौट भएको आधार प्रस्तुत गर्‍यो ?	☐	☐	
	के कार्यशालाको क्रममा सहजकर्ताले:			
४.	सहजकर्ता र परीक्षण सामग्री निर्माणकर्ता बिच परिचय कार्यक्रम गरे ?	☐	☐	
५.	प्रशासनिक विवरण उपलब्ध गरे ?	☐	☐	
६.	परीक्षण सामग्री निर्माणकर्ताहरूलाई प्रक्रियाको बारेमा र गर्न हुने र नहुने कुराको अभिमुखीकरण गरे ?	☐	☐	
७.	समितिको निर्धारित मापदण्ड अनुसार परीक्षण सामग्री निर्माण कार्यशालाको लागि सहजीकरण गरे ?	☐	☐	
८.	समितिले तोकेको ढाँचामा परीक्षण सामग्रीका सेटहरू तयार गरे ?	☐	☐	
९.	व्यावसायिक नैतिकता कायम राखे ?	☐	☐	

अनुगमन र मूल्याङ्कनको सारांश

.....
.....
.....
.....

सुझावहरु:

.....
.....
.....
.....

तयार गर्ने व्यक्ति :

.....

मिति:

.....